

165

80
INDO-CHINOIS
1098
(3)

thứ 3

Giá : 0\$50

KÈ LÂM NGƯỜI CHỮ

POST LEGAL
INDO-CHINE
1137

Hoàng đế vua.

TÍN-ĐỨC THƯ XÁ xuất bản
37, rue Sabourain - Saigon

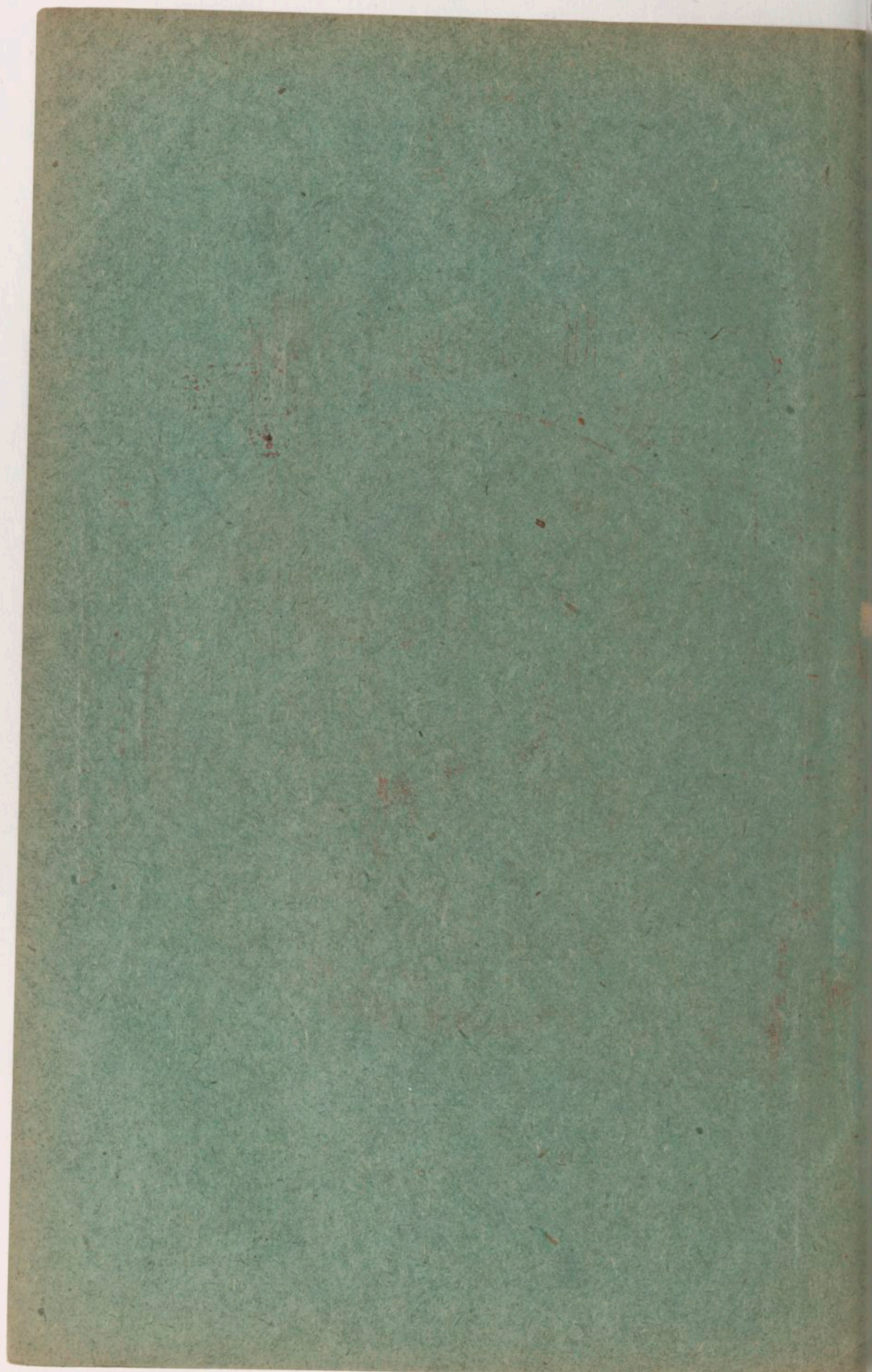
80 Indoch
1098

Tác giả :
HỒ-BIỀU-CHÁNH

*Biir age 5000 et
le 24/7/10
Jain*

CLICHE-N.TUL.

SAIGON - IMPRIMERIE TIN-ĐỨC THƯ XÁ

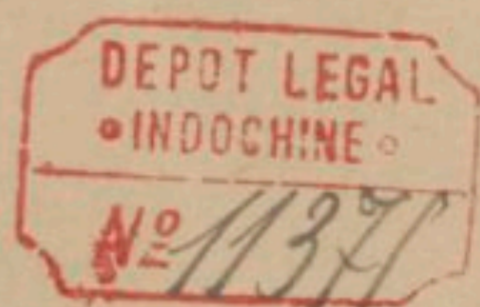

KẸ LẠM NGƯỜI CHỊU

CUỐN THỨ BA

(Tiếp theo)

Xe lên tới Cholon, Tố-Nga biểu sắp-phơ chạy thẳng lại bót cái. Nàng khuyên thầy nọ ngồi trên xe, nàng chạy riết vô bót cho lính hay. Lính đi báo với ông Cò. Ông Cò liền đi với Tố-nga mà ra xe.

Thầy nọ thấy ông Cò thì trăm tiếng Tây, thuật việc xe đặng, tỏ sự Tố-Nga chớ giùm và xin gởi tiền bạc áo quần trong hoa-ly đặng vô nhà thương. Tố-Nga đứng nghe thầy nói chuyện với ông Cò, vì nàng hiểu tiếng Tây chút đỉnh, nên nàng khen thầy nói dọng chẳng khác nào người Tây.

Ông Cò biểu lính đỡ thầy xuống rồi dắc vào bót, còn ông thì xách hoa ly đi theo sau. Ông lại ngoắt Tô-Nga mà biểu đi nữa.

Vô bót rồi, lính để thầy nọ ngồi trên ghế. Ông Cò nhắc một cái ghế khác mà mời Tố-Nga ngồi, rồi ông mới khấn vít tích của người bệnh. Nhờ có đèn khí. Tố-Nga mới thấy mặt thầy tỏ rõ. Thầy là một người trai, chừng 24, 25 tuổi, bộ tướng hùng vĩ, diện mạo khôi ngô lắm. Ông Cò coi thì thầy trên đầu có một vít chừng bằng đồng bạc, vì vít ấy nên máu chảy ướt mặt. Ngón tay trái sưng tù-lù. Đầu gồi mặt tróc da cháy máu, còn đầu gồi trái thì bầm đen.

Ông Cò coi rồi bèn nói bệnh không có chi nặng. Ông mở hoa-ly ra đem đồ mà biên. Có một hộp bánh mì, ông dỡ ra đếm 200 tấm giấy sắn. Ông ngó thầy nọ mà cười rồi ôm cái hộp lại bàn ngồi lập, vi-băng. Ông hỏi

tên thầy nọ thì thấy móc túi đưa cho ông một miếng danh thiệp tang. Ông hỏi tới Tổ-Nga thì nàng khai rằng : «Tôi là Lý-Tổ-Nga, ở đường Thuận-Kiều, số 112 ngoài Saigon. »

Thầy nọ nghe nàng khai thì ngược mặt ngó nàng. Ông Cò ngồi viết, thấy nọ ngời liếc mắt ngó Tô-Nga hoài. Cách một hồi thầy nói với nàng rằng : « Tôi cảm ơn cô quá, biết làm sao mà đền ơn cho được. Để tôi mạnh rồi tôi sẽ đến nhà mà tạ ơn cô. Tôi nhớ chỗ ở của cô rồi: 112 đường Thuận-Kiều. »

Tổ-Nga cười và đáp rằng: « Việc nhỏ mọn, có chi đâu mà thầy ngại. Ai cũng vậy, hễ đi đường gặp nguy hiểm thì phải cứu người ta chớ. »

Ông Cò làm giấy xong rồi ông mới biểu thầy nọ ký tên và xin Tổ-Nga đứng chứng giùm. Ông cũng làm mà trao cho thầy một lá biên lai nhận lãnh giữ đồ-đạc với 200 tấm giấy sắn cho thầy. Các việc xong rồi ông dạy một người biện chà kêu xe đưa thầy vô nhà thương Chợ-Rẫy, đặng cho Tổ-Nga khỏi nhọc lòng nữa.

Tổ-Nga từ ông Cò và thầy nọ mà về. Thấy lật-đật đưa cho nàng một lá danh thiệp tang mà nói rằng: « Xin cô vui lòng nhận lãnh danh thiệp của tôi để kỷ niệm sự cô làm phước bữa nay đây. Thiệt tôi cảm ơn cô lung quá. » Tổ-Nga bối-rối, không biết sao mà trả lời, nên thò tay lãnh danh-thiệp của thầy nọ rồi cúi đầu chào mà bước ra cửa bót.

Tổ-Nga về tới nhà kêu cửa bước vô rồi dòm đồng hồ thì đã 11 giờ rưỡi. Nàng thay áo đổi quần, mới thấy cái khăn lụa trắng của Cẩm-Vân rô-đê bìa giùm cho nàng, có dính một bệt máu bằng ngón tay, tại chỗ tai bên phía tay trái. Ông quần lãnh trắng của nàng, bên phía chơu trái, cũng có máu dính năm đốm, mỗi đốm chừng bằng hạt tiêu. Nàng đem lại gắn đèn mà coi rồi chúm-chim miệng cười.

Nàng kêu thằng Diệu mà dạy phải coi đóng cửa chặc-chĩa rồi sẽ đi ngủ. Còn nàng, thì nàng đi rửa mặt cho

mát mẻ, rồi lại ván ngồi thêm một miếng trầu mà ăn. Nàng móc trong túi lấy tâm danh thiệp của thầy nọ ra mà coi thì thấy dễ như vậy :

Lữ-trọng-Quý

Ingénieur des Arts et Métiers

Négociant en paddy

CANTHO

Tổ-Nga coi rồi, nàng nói thăm một mình rằng : « Té ra thầy này học ở bên Tây, có bằng-cấp Bác-vật kỹ-sư bây giờ buôn bán lúa. Hèn chi thầy đi đường mà tiền bạc nhiều dữ. Chắc thầy đi bán lúa về chớ gì. Phải mà thầy không gặp mình, thầy nằm ngoài trời một đêm nay chắc thầy chết, mà dầu thầy không chết, thì có lẽ họ cũng giựt cái hoa-ly của thầy. »

Nàng ngồi đó hoài, miệng nhai trầu nhóc-nhách, tay cầm tấm danh thiệp, tay chống dựa trên bàn, mắt nhắm mở lim-dim ; đến một giờ khuya thảng Diệu con Lại đều ngủ hết, trong nhà quạnh-quẻ, ngoài đường vắng-teo, mà nàng cũng còn ngồi đó, chưa chịu đi ngủ.

...

8 . — Trọng-Quý đền ơn .

Sáng bữa sau Tổ-Nga viết một bức thư gửi xuống Láng-Thé cho Cẩm-Vau mà thuật việc làng bị chông gạt cho em nghe chơi. Nàng tỏ thiệt rằng tuy nàng biết chông giả-dối, song nàng thấy chông năn ní khóc-lóc quá, nàng cảm lòng không dậu, nên cũng phải cho hết 300 đồng bạc. Nàng căn dặn Cẩm-Vân phải giấu việc ấy, đừng có cho mẹ biết. Nàng viết thư rồi nàng lại gạnh thêm mà thuật luôn việc về dọc đường gặp Lữ-Trọng-Quý té xe nàng làm ơn chở giùm lên Cholou đó nữa.

Nàng ở nhà một mình, không ai trò chuyện nên nàng buồn, ban ngày phải kiếm đồ mà may, còn ban đêm phải lấy truyện mà đọc. Mà dầu may đồ hay là nằm xem truyện, rằng cũng không giải khuây được, trong trí cứ giận chông bất nghĩa, cứ tủi phận vô duyên hoài.

Một buổi sớm mai, nàng buồn quá chịu không được, nên nàng biểu thằng Diệu coi nhà cho nàng đi lại thăm cô Thông Phụng đặng nói chuyện chơi. Lại tới đó, nàng thấy nhà vắng hoe, có một đứa nhỏ chạy ra tiếp chào và nói rằng cô Thông Phụng có bệnh nên đi nằm nhà thương Chợ-Rẫy đã năm sáu bữa rồi.

Tổ-Nga chung-hửng. Nàng trở về và tính thăm để bữa nào sẽ vô nhà thương mà thăm cô thông. Đến 3 giờ chiều, nàng thấy trời không nắng lắm, nàng mới thay đồ, tính đi Cholon trước thăm cô ba Hải, sau thăm cô Thông Phụng luôn thể. Nàng lấy cái khăn trắng rô dê mà đội thì thấy vit máu hôm nọ vẫn còn, thằng Diệu đã giặt xả hai lần rồi mà chưa chịu bay. Nàng lấy cái quần trắng hôm nọ mà coi thì dầu máu cũng còn nữa. Nàng chúm-chím cười, lấy cái quần lụa trắng khác mà bận, còn cái quần đó thì nàng xếp để dưới đáy tủ. Nàng bận một cái áo hàng tây đen lót màu trứng diệp, rồi cũng đội cái khăn ấy mà đi, song nàng xếp lộn dầu máu vô phía trong, nên không ai thấy được.

Tổ-Nga ghé thăm cô ba Hải một chút rồi nàng vô nhà thương Chợ-Rẫy. Nàng đương đi dài theo một dãy phòng nhứt mà kiếm cô thông Phụng, thìh-linh Lữ-Trọng-Quý ở trong một cái phòng, xô cửa bước ra, gặp nàng vừa đi tới đó, hai người ngó nhau chung hửng cả và hai. Trọng-Quý cúi đầu chào và hỏi rằng: « Cô vô nhà thương thăm ai hay là có việc chi? » Tổ-Nga bỡ-ngợ nên cúi mặt xuống mà đáp rằng:

— Tôi vô thăm một người chị em nằm trong này, không biết ở phòng nào ở đâu.

— Người đó bao lớn tuổi?

— Chừng 25, 27 tuổi.

— Phòng nhứt đây có một bà già với một cô thông nằm, chớ không có đàn-bà nào khác. Chắc là cô muốn thăm cô thông đó chớ gì. Cô nằm cái phòng chót bên phía tay mặt kia.

— Phải. Tôi thăm cô thông đó.

— Cô đi lại đây tôi chỉ phòng cho.

Trọng-Quý dắt Tổ-Nga đi. Tổ-Nga liếc mắt thì thấy

trên đầu Trọng-Quý có bao băng trắng. Trọng-Quý và đi và hỏi rằng :

— Hôm nay cô mạnh giỏi ?

— Thưa, mạnh. Cám ơn. Còn hôm đêm đó thầy vô nhà thương quan thầy coi vết tích nặng hay không ?

— Thưa, may quá ! Bệnh không có chi trọng. Xe đụng đội lại, va đầu tôi vô kèo mui nên lỗ đầu chảy máu nhiều. Hai đầu gối tôi cụng vô thùng xe nên trầy với sưng. Ngón tay út tôi dây đụng xấp lại tôi tưởng là gãy, té ra không sao. Quan thầy có nói chừng một tuần lễ nữa tôi về được.

— May cho thầy quá.

— Thiệt là may, mà tôi cũng nhờ có cô làm ơn chở giùm, chớ bỏ tôi nằm đó, máu ra riết, lại bị mù sương lạnh nữa, sợ không xong.

— Bữa nay thấy ăn cơm được hay chưa ?

— Thưa được. Trong mình tôi bây giờ như thường, duy đầu gối còn đau đau một chút với vết trên đầu chưa thiệt lành mà thôi.

Đi tới cái phòng chót, Trọng-Quý chỉ và nói rằng :
« Đây, cô thông ấy ở phòng này đây. » Tô-Nga cúi đầu tạ ơn rồi gó cửa phòng bước vô. Trọng-Quý trở lộn lại.

Cô thông Phụng thấy Tô-Nga vô thăm thì cô mừng rỡ lắm. Hai chị em nói chuyện chơi với nhau hơn nửa giờ rồi Tô-Nga mới từ mà về.

Tô-Nga đi gần tới phòng của Trọng-Quý, chẳng hiểu vì có lẽ nào mà nàng không dám bước mạnh, lại trong dạ bồi-hồi. Không biết Trọng-Quý có rình-rập hay không, mà nàng vừa đi ngán thì chàng cũng xô cửa bước ra nữa. Nàng lấy làm bồi-rồi, không có lời mà nói, nên cúi đầu mà chào rồi đi luôn. Trọng-Quý cũng cúi đầu đáp lễ, rồi đứng ngó theo nàng, chớ cũng không nói chi nữa hết.

Cách chừng tám chín bữa sau, lối 9 giờ sớm mới, Tô-Nga đương ngồi tại sa-lông mà đọc thơ của Chánh-Tâm ở Hà-nội gửi về. Thành Diệu với con Lại đều ở dưới-nhà bếp, nên trên nhà lâu vắng tanh. Thịnh-linh

Tổ-Nga nghe tiếng giày đi lộp-cộp ngoài sân nàng giựt mình ngược mặt lên mà ngó, thì thầy Trọng-Quý đương xam xam đi vô nhà, mặc quần tích-so trắng, áo ga-bạc-đinh xám, mang giày đen, nơ đen, mà cánh tay với trên nón đều có đê tang.

Bởi Tổ-Nga mặc đồ mát, nên thấy khách lạ tới nhà thì nàng linh-quýnh, không biết liệu thế nào. Nàng vừa muốn chạy vô phòng mà mặc áo dài, thì Trọng-Quý đã bước vô gõ cửa cộp-cộp. Nàng làm không kịp nên phải bước ra chào khách và mời vô nhà. Nàng chộn-rộn, Trọng-Quý ngồi, kêu thằng Diệu lấy thuốc, rồi nàng đi vô phòng mà bận một cái áo dài.

Trọng-Quý ngồi tại sa-long, tay ôm nón mà mắt thì ngó cùng trong nhà. Cách một hồi Tổ-Nga trở ra mời Trọng-Quý hút thuốc rồi nàng đi lại ván ngồi tèm trấu và hỏi rằng :

— Thưa thầy, bữa nay thầy thiệt mạnh rồi há ?

— Dạ, bữa nay tôi mạnh rồi, ông thầy thuốc cho tôi về. Vả tôi mang ơn của cô nặng quá, nên trước khi về tôi phải đến đây tạ ơn cô chớ nếu tôi về luôn thì té ra tôi ong ân bội nghĩa quá.

— Việc nhỏ mọn, có chi đâu mà thầy gọi là ân nghĩa.

— Thưa cô, cô làm ơn, dầu không kể, song tôi là kẻ Ạo ơn, tôi đâu dám quên.

— Thiệt cũng lạ may cho thầy lắm. Thiệt-linh mà trời khiến xe tôi lên tới, tôi chớ thấy đi liền, chớ nếu để thấy ở lâu giữa đồng, máu chảy quá cũng khó lắm chớ.

— Đó, vậy sao mà cô còn nói không phải ơn ? Nếu không có cô thì tôi đâu mau mạnh được như vậy, mà tôi còn sợ tiền bạc của tôi mất hết nữa.

— À, ông Cò có trả bạc lại cho thầy chưa ?

— Thưa, rồi. Tôi mới lãnh lại hồi sớm mới.

— Thiệt, hôm đó xe ngừng rồi, tôi bước xuống tôi thấy mặt thầy máu chảy đỏ lôm, tôi hét hồn hết vía.

— Cám ơn cô.

Tổ-Nga thiệt tình mà ra vô ý, bởi vậy nàng nghe Trọng-Quý nói cám ơn thì nàng thẹn thứa, nên cúi mặt xuống Trọng-Quý ngó nàng mà hỏi rằng : « Thưa cô, xin lỗi

cô, không biết thầy ở nhà đây buôn bán hay là làm việc chi ? » Tố-Nga dự dự một hồi rồi tăng háng và đáp rằng :

— Ở nhà tôi làm thông ngôn Tòa-án dưới Mytho.

— Thấy làm dưới Mỹ, còn cô ở trên này thì cách bực quá.

Tố-Nga lặng thinh một hồi rồi mới đáp rằng :

— Thưa, không cách bực chi lắm. Đường có xe lửa, nên lên xuống cũng dễ.

— Sao thầy không xin đổi về trên này cho tiện ?

— Thưa, Mỹ-tho là xứ sở của ở nhà tôi. Hồi trước cũng làm Tòa trên này, sau mới xin về dưới đó.

— Xin lỗi cô, không biết thầy tên chi ?

— Ở nhà tôi tên Lê-phùng-Xuân.

— Tôi qua lại Mytho thường. Vậy để khi nào rồi tôi sẽ ghé thăm thầy cho biết.

— Thầy ở Cantho buôn bán lúa, mà thầy ở tại châu-thành hay là ở chỗ nào ?

— Thưa, tôi ở tại châu thành, song tiệm lúa của tôi thì ở dựa mé sông vô Cái-Răng.

— Thầy mua lúa rồi chở lên Chợ-lớn mà bán, hay là xay rồi mới chở đi ?

— Thưa, tôi mua lúa trũ, đợi có giá tôi bán. Tôi muốn lập nhà máy mà xay, tôi vừa mới đặt máy, kể ở nhà tôi mất, tôi buồn quá, nên tôi hủy giao kèo, làm tôi mất bạc cộc đến 2.000 đồng.

— Té ra cô mất hay sao ?

— Thưa, phải. Ở nhà tôi mất bảy tám tháng nay.

— Cô để lại cho thầy được mấy người con ?

— Thưa, không có. Tôi học ở bên Tây, tôi mới về hồi năm kia. Tôi cưới vợ hồi tháng 10 năm ngoái, vợ chồng mới ở với nhau có mấy tháng, kể ở nhà tôi mất. Thưa cô, hai bác còn mạnh giỏi đủ hết há ?

— Thưa, tôi còn một mình má tôi. Thầy tôi mất đã bốn năm năm nay.

— Bác gái không có ở chung với cô sao ?

— Thưa, tôi ở với má tôi. Má tôi đi thăm ruộng dưới Travih.

- Cô có anh em được mấy người?
- Tôi có một thằng em trai mà thôi.
- Năm nay được bao lớn? Có vợ có con rồi hay chưa?
- Năm nay nó 20 tuổi, có vợ rồi mà chưa có con.
- Cậu ở riêng hay sao, mà không tấy ở nhà đây?
- Vợ chồng nó cũng ở đây. Nó đi coi Hội Chợ ngoài Hà Nội, còn vợ nó thì đi Trá Vinh với má tôi.

Trọng-Quý kiếm không ra chuyện nữa mà nói, nên ngồi ngơ-ngáo một hồi rồi đứng dậy từ Tố-Nga mà về, Tố-Nga giữ lệ, đưa chàng ra tới cửa, rồi trở vô ngồi lại trên ván, tay cứ vuốt mái tóc, mắt cứ dòm dưới gạch, không nói chi hết, mà cũng không làm chi hết.

Cách chừng ba bốn bữa, Tô-Nga lại tiếp được một phong thư của Trọng-Quý ở dưới Cánh thư gửi lên. Trong thư chẳng có nói đều chi lạ, Trọng-Quý gửi lời tạ ơn nàng và chúc cho nàng mạnh giỏi mà thôi. Nàng đọc thư rồi nàng muốn viết thư trả lời mà rồi nàng nghĩ phận đàn bà con gái viết thư từ qua lại với đàn ông như vậy thì thật ẽ, bởi vậy nàng muốn viết rồi nàng bỏ qua, không chịu viết.

Đến tối bà Tổng với Cẩm-Vân về tới. Tô-Nga mừng rỡ, hỏi thăm việc ruộng vắng. Chừng Cẩm-Vân lên lầu mà ngủ, Tố-Nga đi theo lên và hỏi em rằng :

- Em có được thư của chị hôn?
- Có.
- Má có biểu em đọc thư cho má nghe hay không?
- Không. Bữa em được thư mà mặc đi Trá Vinh.
- Em có thuật chuyện chị đi Mỹ Tho cho má nghe hôn?
- Không. Chị đã dặn trong thư, em đâu dám cãi.
- Ủ, đừng có nói chuyện ấy cho má hay đã. Mà thằng ba nó về, em cũng đừng có nói với nó nữa, nghe.
- Dạ.

— Thiệt thằng chồng của chị khổ nạn lắm ! Không biết kiếp trước chị có làm tội chi hay không, mà kiếp này chị mang một cái quả báo lớn quá !

Tô-Nga nói tới đó rồi ngồi buồn hiu. Cẩm-Vân hỏi thăm coi Phùng-Xuân gặt gằm cách nào. Tố-Nga mới thuật đầu đuôi mọi việc lại cho Cẩm-Vân nghe, không giấu một chỗ nào hết song nàng không nói tới chuyện về

đọc đường gặp Trọng-Quý, mà Cẩm-Vân cũng không hỏi tới chuyện ấy.

Lại hội không mấy bữa, kẻ Chánh-Tâm đi Hanoi cũng về tới ; trong nhà vui vẻ lại như thường, Tô-Nga lần lần ngoài-bên bớt giận chồng, mà cũng không nhớ tới sự làm ơn với Trọng-Quý nữa.

Ăn Tết rồi, bà Tổng với vợ chồng Chánh-Tâm dắt nhau trở xuống Láng-Thé mà coi cho Hương-bộ Huýnh góp lía. Tô-Nga cũng ở nhà coi nhà một mình như lần trước nữa.

Một buổi sớm mai, lối 9 giờ, thặng Diệu thì nhỏ có ngoài vườn, còn con Lại thì nấu cơm dưới bếp. Tô-Nga không ai nói chuyện nên nàng buồn. Nàng nằm dật nằm dựa trên bộ ván một hồi rồi ra cửa mà đứng. Có một người chà-và, ôm cái hộp kè-kè bên hông, ghé trước cửa ngõ mà kêu biểu ra lấy thư.

Tô-Nga tưởng là thư của em ở dưới Láng-Thé gửi về, hoặc là thư của chồng ở dưới My-tho gửi lên, nên thủng-thắng bước ra cửa ngõ mà lấy. Nàng thấy phong thư ngoài bao màu tím mà trên chỗ để tên họ nàng lại có in một bánh bông hường thiệt là tươi. Gắn con cò, có đóng con dấu nhà thơ ở Cánh-thơ. Nàng coi con dấu và nhìn tường chữ thi biết của Trọng-Quý, nên cầm phong thư mà trở vô nhà, gương mặt coi có sắc bần hoàn, chớ không được thơ-thời tự nhiên. Nàng lại ghé xit đu mà nằm, rồi rút móc tay và g má rọc bao thư rất kỹ-lưỡng. Nàng lấy bút tước ra thì mùi thơm bay bát ngát, làm cho nàng phải kể bức thư gần lỗ mũi mà hửi, rồi chum chím miệng cười. Nàng xem thơ nói như vậy :

Cánh-thơ le 20 Février 191 . . .

Chère cô Hai,

Từ ngày tôi có phước gặp cô cứu tôi trong lúc nguy hiểm giữa đường, thì trong lòng tôi ái ngại hoài, không biết làm sao mà đền ơn đáp nghĩa cho được.

Hôm tôi ra khỏi nhà thương, tôi đền tạ ơn cô, tôi

được giáp mặt, mà nói chuyện với cô gần một giờ đồng-
hồ tôi mới biết rõ cô là một người đàn-bà đã có nhơn,
có trí, mà lại còn thêm có lễ nữa, bởi vậy hồi tôi ở
trong nhà cô tôi bước chơn ra về, thì tôi kính trọng cô
lung lắm. Chẳng hiểu vì cớ nào, chừng tôi
về đến nhà rồi, sự kính trọng cô thì tôi cũng
còn kính trọng hoài, nhưng mà trong lòng tôi lại gây
thêm một mối tư-tưởng, làm cho có đêm tôi thăm
tường hay là ông Trời muốn cho cô với tôi gặp nhau,
nên ông khiến cho tôi phải té xe dặng cô cứu chằng ?

Vả cô là gái có chồng, mà cô là một người đứng-
dăng nữa. Tôi vẫn biết tôi tư-tưởng đến cô như vậy
thì tôi quây nhiễu, quây mọi bề đủ hết, bởi vậy tôi dần
lòng tôi đừng có mong-mỏi điều chi khác, chỉ lo làm
thê nào dặng thân cận với cô, rồi lâu lâu đến thăm
cô cho thấy mặt một chút thì đủ rồi.

Tôi xin tỏ thật với cô, vì tôi muốn nuôi cái tình của
tôi cho cao thượng, vì tôi muốn gần-gũi cô mà cô không
mang tiếng với chồng, lại tôi cũng khỏi hổ thẹn với đời,
nên hôm Tết này tôi có qua Mytho, quyết kết bạn với
thầy thông là chồng của cô, dặng tới lui chơi mới thấy
mặt cô được. Chẳng dè tôi vừa qua tới đó, tôi gặp
một người quen, tôi hỏi thăm thầy thông Lê-phùng-
Xuân, thì họ tỏ hết tánh tính già đạo của thầy cho tôi
biết, không sót một chỗ. Chừng ấy tôi mới hay cô là
một thiên-quyên mạng bạc, cô có sắc, có đức, cô biết
nhơn-nghĩa, mà cô lại gặp một người chồng không có
liêm-si, không có lương-tâm, làm cho cô trôi 4 năm
nay ăn thảm uống sâu, trêu cay nuốt đắng, không có
giờ khắc nào mà cô vui-vẻ được.

Cô hai ôi! chuyện nhà của cô tình cờ mà tôi biết rõ
hết rồi. Mà tôi biết được thì tôi đau-dớn tức-tủi không
thê chịu được. Người tánh tình đức hạnh như cô, thì
chồng phải tương trọng kính mến, đã phải làm cho cô
sung-sướng, mà lại còn phải làm cho cô vui vẻ luôn
luôn, chớ sao có vật quý đã không biết lau chùi, mà
lại còn bỏ cho khờn cho mẻ! Tức quá! Phiền quá!

Người như chú Phùng-Xuân này, tôi không thê làm

quen được, bởi vậy tôi nghe người ta thuật chuyện rồi thì tôi bỏ tôi về, tôi không cần biết mặt làm gì.

Cô hai ơi ! Hôm nay tôi nằm đêm tức giận hoài ngủ không được. Bữa nay tôi dằn lòng không được nữa, nên tôi viết bức thư này mà tỏ thiệt với cô : tôi không có anh em chi hết. Cha mẹ tôi khuất rồi, có để lại cho tôi một cái gia-tài lớn, mỗi năm tôi thu huê lợi chừng 50 ngàn gia lúa. Tôi có vợ mà vợ đã mất rồi. Và cô làm ơn cho tôi hôm nọ, bữa nay tôi quyết trả ơn cho cô. Nếu cô đành kết tóc trăm năm với tôi, thì tôi giao hết cái gia tài của tôi đó cho cô muốn dùng cách nào cũng được. Tôi thề với cô rằng nếu tôi còn một tác hơi, thì tôi chẳng hề khi nào chịu để cho cô cực lòng. Tôi nguyện sẽ làm cho cô vui vẻ sung sướng trọn đời. Tôi nhưt định thà là tôi chịu mang tiếng giết vợ người ta chứ tôi không nỡ để cho thiên-quyên nổi chìm trong biển khổ lâu ngày nữa.

Tôi chờ tin cô mỗi giờ, cô dạy lẽ nào tôi cũng vung hết thảy.

LỮ-TRỌNG-QUI

Ký thơ

Sớm mai trời chưa nắng gắt, lại gió bắt phật mát-mẻ mà Tố-Nga đọc thơ rồi, nàng đỏ mồ-hôi trên trán ướt đầm. Nàng xếp bức thư dứt vô bao, rồi để trên bụng nằm suy nghĩ.

Tố-Nga xét phận mình là gái có chồng, chẳng nên nghe giọng kèn tiếng quyền. Nàng thầm trách Trọng-Quý sao đã chịu ơn nàng mà rồi lại nỡ mượn chữ tình mà toan làm cho như danh xú tiết nàng. Dầu chồng nàng có hư hèn cho mấy đi nữa, cũng là người của cha nàng kén chọn, có lý nào bây giờ nàng thấy người khác khôn ngoan hơn chồng, tử tế hơn chồng, học giỏi hơn chồng, giàu có hơn chồng, rồi nàng lại theo người ta mà bỏ chồng hay sao. Đã biết thế tình họ hay tham phú phụ bán, họ hay chơi lê quên lựu ; họ làm sao thì mặc họ, mình cứ giữ phận mình, nếu mình bắt chước họ, thì còn gì danh giá nhà mình, còn ai gọi mình là gái đúng đấng.

Tổ-Nga đứng dậy đi lên lầu, tình gởi bức thư mà trả lại cho Trọng-Quý, và viết ít lằng mà trách chàng sao nỡ lấy ơn làm tình, phiền chàng là người có học-thức sao không biết trọng danh tiết cho gái có chồng. Nàng ngồi tại bàn bu rơ lấy giấy cầm viết rồi nàng lại mở bức thư của Trọng-Quý ra mà đọc một lần nữa. Nàng đọc rồi nàng lại suy nghĩ theo lời nói trong thư thì Trọng-Quý nghe thân phận mình vì chồng mà khổ não, nên chàng tức giận, mới quyết cứu mình ra cho khỏi cái biển trầm luân, chớ không phải chàng gheo nguyệt treu hoa chi đó. Đã vậy mà chàng thấy mình không ở với chồng nữa, nên chàng mới xin chấp chỉ nôi tơ, chớ không phải chàng tình đưa đẩy qua đường mà mình trách chàng không trọng danh tiết của mình. Chàng nói như vậy, mình chịu hay là không chịu, chàng cũng không ép mình được. Bây giờ mình viết thư mà nói giống gì? Mình không chịu thì thôi, cần gì phải trả lời, cho gây sự thêm ra nữa. Còn nếu mình gởi nội bức thư của chàng mà trả lại, không thêm nói chi hết, thì té ra người ta có hảo ý, mình phụ ý người ta, mà mình còn nhục người ta nữa sao.

Nàng ngồi bàn-hoàn suy tới nghĩ lui một hồi, rồi dẹp viết, cắt giấy, xếp thư bỏ vào túi mà đi xuống. Ngày ấy nàng lơ-lơ lửng-ửng nằm đầu cũng tư tưởng, ngồi đầu cũng bán-hoàn. Tối lại, trẻ ở trong nhà ngủ hết rồi, nàng bèn mở bức thư của Trọng-Quý ra mà đọc đi đọc lại hai ba lần. Nàng đọc riết rồi nàng cho lời Trọng-Quý hữu tình hữu nghĩa, nàng khen Trọng-Quý đáng mặt làm trai nàng tưởng thầm người như Trọng-Quý làm chồng nàng mới xứng. Nàng nằm mơ màng tư-tưởng Trọng-Quý hoài nên ngủ không được. Qua ngày sau nàng cũng còn bán-hoàn tư-tưởng nữa, mà hề nhớ mặt Trọng-Quý thì nàng khoả khoải trong lòng.

Đền tối Tổ-Nga kêu thằng Diệu mà biểu nhắc cái ghế xít-đu để trước sân dựng cho nàng nằm chơi. Trăng rằm soi vặc-vặc, gió bắc phật riu riu. Nàng nằm ngó lên trên không, thì bầu trời lộng lộng có rải mây khóm trắng trắng, khóm hồng-hồng, ngọn cây lung-lay nhờ yển nguyệt chỗ mờ-mờ, chỗ sáng-sáng. Ngoài dường tiếng xe chạy

cực-kịch, trong có tiếng ve kêu vo-vo. Tố-Nga nằm nhắm cảnh lặng thinh thì môi tình riêng của nàng nó càng phay pháy rồi trong lòng nàng càng bồi hồi hơn nữa. Chẳng hiểu nàng nghĩ thế nào mà nàng nằm cho đến 7 giờ rồi nàng sai thẳng Điệu đi mượn một cái xe hơi cho nàng đi Mytho.

Xe hơi đem lại, Tố-Nga cất phong thơ của Trọng-Quý sắp áo quần vào hoa ly, đội khăn choàng, mang áo lạnh, dặn thẳng Điệu coi nhà, rồi nàng lên xe mà đi. Trời mát cảnh thanh, xe hơi chạy vùn-vụt. Tố-Nga ngồi khoanh tay trước ngực mà suy nghĩ: chồng mình đâu có quấy cho mây nó cũng là chồng, thân mình đâu có buồn cho mấy, chớ cũng không nhục. Tại mây năm nay mình không chịu gán chồng, nên bây giờ mình được bức thơ của Trọng-Quý mình mới cảm xúc động tình. Vậy mình phải xuống mà ở với chồng một vài bữa, thì tự nhiên cái tình riêng quấy quá của mình nó sẽ nguội lạnh chớ có chi mà sợ.

Nàng nghĩ như vậy rồi trong lòng nàng vui-ẻ thoải, chớ không bán-boàn buồn-bực nữa. Xe đã chạy mau, mà nàng còn muốn chạy mau thêm, dặng tới Mytho phứt cho rồi.

Xe hơi xuống tới Mytho lối 8 giờ rưỡi. Tố-Nga biểu ngừng tại góc đường, dặn sôp-phơ coi chừng hoa-ly, nàng nói dối rằng để nàng đi kiểm nhà quen, chừng kiểm được rồi nàng sẽ kêu xe đem lại. Nàng thủng-thẳng đi đường lại dãy phố Phùng-Xuân. Khi đi gần tới, nàng thấy trong căn phố của chồng ở đèn đột sáng trưng tiếng người inh-ỏi. Nàng bèn qua lễ đường phía bên kia, rồi chậm-chậm mà ngó vô nhà. Nàng thấy Phùng-Xuân với một thầy nữa, không biết là ai, đương ngồi tại bàn giữa mà ăn uống, mỗi người lại có cặp một nàng con gái, mặc áo lụa trắng, ngồi một bên. Lúc Tố-Nga liếc mắt ngó vô, thì thấy một nàng con gái tay trái đương choàng ngang qua cổ Phùng-Xuân, tay mặt đương bưng ly rượu kê vào miệng cho chàng uống, miệng thời ngâm một câu thi tiếng nghe lạnh-lót. Phùng-Xuân uống rượu rồi hai tay ôm đầu nàng nọ mà hun. Nàng nọ cũng hun

lòng, đừng thêm nhớ việc cũ. Để tôi tính việc mới cho cô nghe. Tôi đã có tỏ với cô trong thư rồi, song tôi cũng nhắc lại đây nữa : gia tài sự nghiệp của tôi đó, có muôn dùng thế nào tôi cũng sẵn lòng mà làm cho vừa ý cô luôn luôn, miễn là cô được vui-vẻ sung sướng thì thôi. Cô xin phá hôn-thú phứt đi. Hễ có án Tòa phá hôn-thú cô ngày nào thì tôi cưới cô ngày nấy. Từ nhỏ chí lớn tôi ăn học bên Tây, tôi mới về xứ nên nói tiếng Annam còn lồi thối lắm. Tôi không biết chuốt ngót lời nói như người ta, song bụng của tôi thiệt thà, tánh của tôi chắc chắn lắm. Tôi nói sao thì tôi làm vậy. Xin cô đừng ái-ngại chi hết. Như cô chê tôi chưa xứng đáng thay thế cho thầy Lê phùng-Xuân mà kết tóc trăm năm với cô, thì xin cô nói thiệt cho tôi biết, đừng tôi khỏi trông mong nữa. Mà tôi cũng thú thiệt cho cô biết, nếu cô chê tôi, thì tôi về liền bây giờ đây, song tôi về mà cái tình tôi chết, cái ruột tôi mềm, chắc là tôi ở một mình trọn đời, tôi không thêm cưới vợ nào hết. »

Lúc chàng nói thì Tố-Nga ngồi lóng tai mà nghe. Tuy lời của chàng không suông-sẻ, song ý của chàng rất hữu tình bởi vậy chàng nói dứt rồi thì nàng cười mà đáp rằng : « Phải tôi chê thầy thì tôi có đến đây làm chi. Thôi, việc chồng tôi thì để thúng thảng tôi tính rồi tôi sẽ vào đơn xin đề. Miễn là bụng thầy thương tôi y như lời thầy nói đó thì tôi cũng vui rồi. »

Hai người ngó nhau mà cười. Trai tài, gái sắc, trai cứng cỏi, gái hiền hòa, bởi vậy hai người gặp nhau, biết bụng nhau rồi, thì tình càng mặn, nghĩa càng nồng, người quên lũng nợ xưa, kẻ say sưa duyên mới. Khi Tố-Nga ngồi xe mà đến chỗ tương hội, thì trong lòng nàng vì giận chồng nên làm lầy, chớ chẳng có tình-tự gì ; mà đến tối nàng từ Trọng-Quý trở về nhà, thì nàng lại quên-luyến dường như không nhớ phân cách nhau vậy.

Trọng-Quý ở tại nhà hàng Tây, chẳng có bữa nào mà chẳng gặp nhau. Có bữa rủ nhau mượn xe đi hứng gió Vũng-Tàu, có bữa dắt nhau thúng-thắng đi dạo chơi vườn thú. Biết nhau thêm một ngày, tình càng mặn nồng

thêm một chút. Từ khi Tố-Nga có chồng cho đến bây giờ, chưa có lúc nào mà mặt nàng hân hoan, lòng nàng thơ-thới như lúc này.

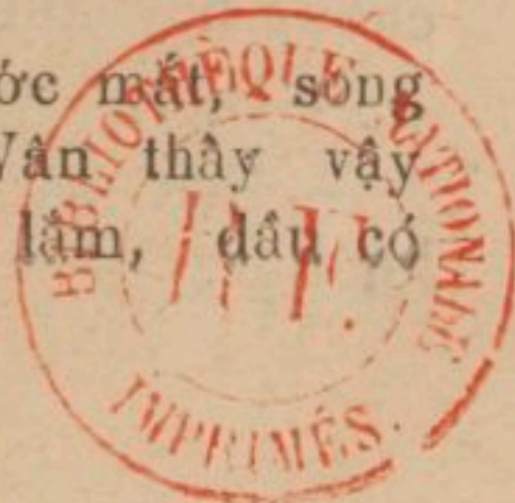
Tuy vậy mà hề cuộc buồn có hồi thì cuộc vui cũng có hạn. Hai người gần nhau chưa được 10 bữa, thì kể bà Tổng với vợ chồng Chánh-Tâm ở dưới Láng-Thé về. Tố-Nga hay tin trước nên ra nhà hàng khuyên Trọng-Quý phải trở về Cần-Thơ mà lo việc nhà, để thủng-thắng nàng tính phận nàng rồi nàng sẽ cho hay. Trọng-Quý nghe lời nên đi về, song lúc từ biệt nhau hai người bình rịn nhau lắm.

Mẹ với em đi khỏi, Tố-Nga ở nhà, tuy lúc sau này nàng hay đi chơi, song Trọng-Quý chẳng có tới nhà lần nào, nên thằng Diệu với con Lại không hay việc gì hết. Bà Tổng góp lúa đủ, nên về tới nhà bà vui vẻ khác thường.

Bước qua đầu tháng hai, ở Saigon nắng nực chịu không được. Chánh-Tâm bày cho mẹ mượn xe hơi ra Vũng-Tàu ở hứng mát chơi ít bữa. Bà Tổng chịu. Bà dặn thằng Diệu phải coi nhà, rồi mẹ con dắt nhau đi hết.

Ra tới Vũng-Tàu, mẹ con ở tại nhà hàng phía bãi trước. Phấn thì ngồi xe đi đường xa, phấn thì hỏi chiều dắt nhau đi trên bãi cát, nên ai cũng mệt mỏi hết thấy. Tới lại, ăn cơm rồi, bà Tổng với vợ chồng Chánh-Tâm đi ngủ liền. Lối 10 giờ, Cẩm-Vân giựt mình thức dậy, nghe dưới mé biển sóng bủa vô bãi lạch-xạch, trên nhánh cây gió thổi lá khua lào-xào, nàng ngóc đầu dòm coi thì không thấy Tố-Nga mà cửa phòng lại mở hé. Nàng ngồi dậy bước ra ngoài thì thấy Tố-Nga đương ngồi trên một cái ghè để dựa gốc cây, mặt ngó mông ra biển, mà nước mắt chảy đầm đề. Nàng lấy làm lạ, nên trở vô nhắc một cái ghế khác đem để dựa bên Tố-Nga mà ngồi rồi vịn vai mà hỏi nhỏ rằng : « Chị có việc chi mà chị buồn rầu vậy chị hai ? Sao chị không cho em biết ? »

Tố-Nga rút khăn hỉ mũi ra mà lau nước mắt, song nàng lặng thinh không chịu trả lời. Cẩm-Vân thấy vậy bèn nói nữa rằng : « Thuở nay chị tin em lắm, / đầu / có

việc gì chị cũng nói cho em nghe hết thấy. Em có làm đều chi mất lòng tin cậy chị hay sao, mà bây giờ chị lại giấu em, chị có việc buồn chị không nói cho em biết ? » Tố Nga thở dài một cái rồi đáp rằng :

— Việc của chị kỳ cục lắm. Nói ra thì hổ thẹn quá, chị nói sao được mà em biểu nói.

— Em biết chị là người đúng-đắn, chị có làm đều chi quấy đên nói hổ-thẹn. Nói cùn mà nghe, ví dầu chị có lỡ làm quấy đi nữa, chị nói cho em biết, rồi chị em mình liệu với nhau mà gỡ quây cho chị, dưng ấy không hay hơn là chị để ôm ấp riêng trong lòng hay sao ? Chị em mình chớ phải ai hay sao mà chị ngại. Chị có việc chi đâu chị nói cho em nghe thử coi.

— Có một việc chồng đó mà nó làm cho chị buồn, nó làm cho chị hồ chớ có việc chi khác đâu.

— Anh hai ảnh làm sao nửa đó ?

— Nó làm tối-bại lắm, nói không được. Mà tại nó làm như vậy, rồi chị cũng quây luôn theo nó nữa.

— Làm sao đâu, chị nói cho em nghe một chút mà.

Tố Nga dục-dặc một hơi nữa, rồi nàng lau nước mắt mà nói rằng :

— Hôm hai em với má đi Láng-Thé, chị ở nhà chị có được một cái thư của thầy Lữ trọng-Quý.

— Lữ-trọng-Quý nào ở đâu ?

— Trọng-Quý là thầy hôm trong năm chị đi Mytho về dọc đường chị gặp thầy té xe hơi bị bệnh chị chở giùm thầy về Cholon. Bận đó chị viết thư cho em chị có nói cho em nghe, em quên hay sao ?

— Ờ, ờ, em nhớ rồi. Thầy ở đâu mà viết thư cho chị ? Viết thư cảm ơn hay là nói việc chi ?

— Hôm trong năm thầy ra nhà thương thầy có ghé cảm ơn chị. Thầy nói chuyện thì bộ thầy nghiêm-chỉnh đàng-hoàng lắm. Chị không dè thầy thấy chị thầy muốn.

— Hừ ! Muốn cái gì kỳ cục vậy ? Thầy biết chị có chồng hay không ?

— Biết.

— Biết mà sao còn muốn ? Bậy hôn ! Thầy có vợ hay không ?

— Có, mà vợ thầy chết rồi.

— Sao chị biết thầy muốn chị?

— Thầy viết thơ thầy nói thiệt, nên chị mới biết chớ.

Theo lời thầy nói trong thơ thì thầy muốn song thầy biết chị có chồng, nên thầy không dám tính việc chi quấy, vì thầy là người biết đều, thầy không dám làm hư danh tiết của chị. Thấy mới tính làm quen với thầy hai, dặng có thể lâu lâu thấy mặt chị một lần vậy thôi. Cái tình của thầy thiệt là cao thượng. Chẳng dè thầy qua Mytho chưa gặp mặt thầy hai, thì thầy đã nghe tánh nết của thầy hai rõ hết, thầy lại hay iệc thầy hai ăn ở với chị khôn nạn đủ hết nữa. Thầy làm bất bình. Thấy giận bỏ trở về Can-thơ mà viết thơ cho chị và khuyên chị bỏ chồng đi dặng cho thầy cưới. Thầy nói rằng chị đúng dặng mà khổ tâm với người chồng không biết đều như vậy thì thầy chịu không được, nên thầy nguyện sẽ làm cho chị sung-sướng vui-vẻ trọn đời dặng thầy dền ơn chị cứu thầy té xe đó.

— Thầy muốn rồi thầy nói bừa, ai mà nỡ làm như vậy bao giờ.

— Chỉ cũng nghĩ như em vậy đó. Đã biết thầy hai ở với chị thiệt là khôn nạn, song thầy là chồng của cha mẹ định, có lẽ nào bây giờ chị thấy thầy Trọng-Quý giàu sang đúng đáng hơn thầy rồi chị dứt thầy mà lấy chồng khác hay sao. Bởi vậy chị đọc thơ của thầy Trọng-Quý rồi thì chị phiền chỉ lắm, chị tính gửi bức thơ trả lại cho thầy và gạnh ít chữ mà nói cho thầy biết. Song chị đọc bức thơ lại một lần nữa, thì chị thấy lời lẽ chảnh đàng, ý tứ khẳng-khái, chớ không phải thầy có ý trêu hoa gheo nguyệt; nếu chị mắng thầy hay là gửi bức thơ mà trả lại thì nhục thầy cũng tội nghiệp. Chị mới tính bỏ qua, không thẹn kẻ tới, không trả lời mà cũng không trách móc làm chi, miệng phàn mình mình giữ thì thôi ai muốn thầy kệ họ.

— Chị tính như vậy thì phải lắm; có quây chi đâu mà chị buồn?

— Nếu tính như vậy, mà rồi cũng làm được như vậy thì khỏi tuôn. Ngặt vì chị đã tính như vậy mà rồi chẳng hiểu tại sao mây lời của thầy nói trong thơ nó cứ vắng-

vắng bên tai chị hoài, nó làm cho chị dă-d rợi bản hoán một vài bữa rồi lần lần chị tương-tư thầy.

— Chết chưa.

— Chị biết lẩn. Chị biết chị là gái có chồng mà tương-tư người khác thì chị quấy nhiều. Chị muốn khuây lảng cái tình bậ-bạ ấy, chị muốn giữ cho khỏi như danh xú tiết, nên chị mới lật-đật bỏ áo quần vô hoa ly rồi mượn xe chạy rìet xuống Mytho, tính ở với thầy hai ít ngày đặng dứt mối tình đương toan vấn vít trong lòng chị đó đi. Rủi cho thầy hai, mà xét lại cũng rủi cho chị nữa, vì chị xuống Mytho, vừa bước tới cửa thầy hai, thì chị gặp thầy dương đem dĩ về nhà mà giốn-trúng. Chị tức giận ghen hợm, muốn vô mà đánh mảy con dĩ ấy, rồi mắng thầy hai cho thầy biết mặt. May chị dẫn được nên khỏi sanh rầy rà. Chị leo lên xe về liền. Về tới nhà chị còn giận lẩn, chị không kể phải quấy chi nữa hết, chị viết thơ kêu thầy Trọng-Quý lên cho chị nói chuyện. Thầy được thơ thì thầy lên liền..... Khổ lắm.... Bây giờ chị ăn năn quá.....

Tổ-Nga nói tới đó rồi nàng khóc nữa, Cẩm-Vân bối rối chưa biết lẽ nào là phải, lẽ nào là quấy, nên nàng ngồi ngó chị, cũng ứa nước mắt, không biết sao mà nói. Cách một hồi lâu Cẩm-Vân nắm tay chị và hỏi nhỏ nhỏ rằng: « Chị đã tư tình với thầy rồi hay sao? » Tổ-Nga thở ra và đáp rằng: « Chị gặp thầy, nói chuyện với nhau, vì thầy thiệt là người đùng đặng lắm, chị dă lòng không được. Chị hứa với thầy chị sẽ xia đê chồng. Thầy cũng hứa với chị thầy sẽ cưới chị. Bậy quá, em ơi! Làm sao bây giờ? »

Cẩm-Vân ngồi suy nghĩ một hồi lâu rồi nàng nói rằng: « Đã biết anh hai ở quày với chị lắm. Mà chị làm như vậy thì cái quấy của chị còn bằng mười cái quây của anh. Chị xét lại đó mà coi. Chớ chi anh quấy thì chị xin để phứt anh đi, rồi sau chị muốn ưng chỗ nào khác thì chị ưng, không ai cười chê chị được. Chớ anh còn sờ sờ đó, anh với chị tới lui với nhau hoài, mà chị hứa làm vợ chồng với người khác thì chị quấy

lấn. Dầu chị không có bụng tham giàu tham sang mà bỏ ảnh đi nữa, song thiên hạ họ thấy vậy họ cũng nói vì chị tư-tình với thầy Trọng-Quý nên chị xin để chồng. »

Tổ-Nga nghe mấy lời phải của em nói, thì nàng lấy làm đau đớn hồ then không biết chừng nào. Nàng bèn nói lầm thăm trong miệng rằng : « Bây giờ xin để chồng thì mang tiếng xấu, còn trở lại ở với chồng thì hồ thăm hoài biết lệu làm sao ! Cái thân phận gì mà khổ quá như vậy ? Chê! phứt cho xong ! »

Tổ-Nga vừa nói tới đó, thì Chánh-Tâm xô cửa bét ra và hỏi rằng : « Chị hai với em ngồi đó phải hôn ? Chừng này mà chưa ngủ còn ngồi chùi đó ? »

Cầm-Vân day lại đáp rằng : « Nực quá nên hai chị em ngồi hững mát. Tổ-Nga sợ em nghi, nên lật đặt lau nước mắt cho ráo đặng có vô phòng. Lúc hai nàng đứng dậy thì Tổ-Nga kề miệng nói nhỏ với Cầm-Vân rằng : « Chuyện đó em biết thì để bụng, đừng có nói với ai nghe hôn. Cũng giấu thàng ba nữa, nghe » Cầm-Vân gặc đầu rồi chị em dặc nhau vô ngủ.

Mấy mẹ con bà Tổng Hiền ở hươg gió tới 3 bữa rồi mới trở về Saigon.

Tổ-Nga bị vương một mối sầu riêng trong lòng, nên biếng nói biếng cười, ăn rồi cứ lảm dàu dàu hoài, mà hề thấy mặt Cầm-Vân thì có sắc thẹn thùa. Cách 4 năm trước chồng dàu chười, tay gạn không thêm ở chung với chồng nữa ; song vì sợ mang lỗi với vong hồn của cha nên nàng không nỡ dứt nghĩa càng thương. Năm nay vì máu ghen sôi sùng-sục làm cho nàng quên hết quấy phải, không kể hư nên, muốn đem một việc bậy mà đòi với việc bậy của chồng cao dả lư giận, chẳng dè chừng làm lở rồi mới gọt mình, chừng nghe em dàu chỉ vẽ đường chánh nẻo ta mới hay rằng cái bậy mình làm dặt đối với chồng đó nó chẳng hại chi đến chồng mà nó lại làm ố mảnh gương trong, làm lem vừng tuyết trắng, là cái danh-dự của đàn-bà con gái.

Biết liệu làm sao bây giờ ? Tố-Nga cứ nắm gát tay qua trán mà hỏi thăm câu ấy trong trí hoài. Bây giờ nếu bỏ chồng mà chịu cho Trọng-Quý cưới, tuy là che miệng thế gian được, song mιση mang lỗi với cha, mà lại cũng hổ thẹn về sự thất tiết với Trọng-Quý. Còn nếu mình dứt tình của Trọng-Quý phứt đi, rồi trở lại với chồng, thì còn mặt mũi nào mà ăn một bữa, nằm một giường với chồng nữa được.

Tô Nga bối rối lo liệu đèn năm bảy bữa, rồi nàng mới nhứt định dứt tình Trọng-Quý không cho chàng gặp mặt nữa. Nàng gửi cho chàng một phong thư mà tỏ tâm sự của nàng và xin chàng trọng giùm danh tiết cho nàng, đừng có gán-vó nợ duyên, đừng có mong-mỏi ân tình nữa mà nhục nàng. Thư gửi đi rồi nàng liền thưa với mẹ rằng nàng quyết xin để chồng đặng khỏi rầu buồn nữa.

Bà Tổng lấy làm mừng, bà nói rằng : « Dứt hôn ! Mấy năm nay ta biểu để phứt cho rồi, cứ dục-dặc hoài. Phải mà con nghe lời má hồi trước thì có đâu dây dưa đến bây giờ. Thôi, lấy tiền đi mượn thầy kiện nó làm đơn làm từ cho. Làm riết đi » Tố-Nga vâng lời đi mượn thầy kiện làm đơn gửi xin Tòa lên án để chồng.

Trọng-Quý được thư của Tô-Nga thì chàng viết thư mà trả lời liền. Trong thư chàng nói rằng chàng thương mà lại trọng nàng lắm. Vì cái lòng thương yêu kính trọng ấy nên nàng dạy thế nào chàng vâng theo thế ấy. Vậy thì chàng chẳng hề dám đeo-đuôi mà làm cho khổ tâm nàng nhưng mà chàng cho nàng biết rằng chàng quyết tình đứng sẵn một bên luôn luôn mà nung đỡ nàng, chàng nhứt định nếu không kết tóc trăm năm được với nàng thì chàng không thêm cưới vợ nào khác hết. Tố-Nga thấy lời nói khẳng-khái mà đả tình, tài nàng cảm động, nhưng vì nàng đã tình ngộ, mà nàng lại quyết chí rồi nữa, nên nàng dẫn lòng làm lơ, cho khỏi hổ thẹn nữa.

Tướng xin để chồng là việc dễ, nào dè vô đơn đã 3 tháng rồi mà chưa thấy Tòa đòi hỏi phân xử chi hết. Một bữa nọ, Bà Tổng với Chánh-Tâm đi chơi. Tố-Nga với Cẩm-Vân ở nhà, hai chị em lấy đồ ra mà thêu. Cẩm-

Vân rói nhỏ với Tố Nga rằng : « Hôm qua ông thấy thuốc coi mạch cho em, ông nói em có thai được 3 tháng rồi, chị hai à. Em mừng, mà em cũng sợ quá. »

Tô-Nga nhướng mắt ngó em, rồi giọt lụy tràn trề. Cẩm-Vân lay làm lạ, bèn hỏi rằng :

— Sao chị còn buồn vậy chị hai ? Chị nhứt định như vậy thì phải rồi, sao còn buồn nữa ?

— Chị cũng có thai được 3 tháng rồi. Khốn hại lắm ! Quả báo của chị đó !

Cẩm Vân chưa hững một hồi rồi hỏi nữa rằng :

— Mà chị chắc là con của ai đó ?

— Con của thầy Trọng-Quý chứ con ai !

— Chết chưa ! Vậy thì chị phải cho thầy Trọng-Quý hay, đăng hệ Tòa cho để rồi thì thầy phải cưới liền.

— Cưới mà làm chi ? Chị để chồng chưa được, mà chị có ghen theo luật thì đứa nhỏ trong bụng đây là con của thầy hai, việc như vậy đó mới là khổ chứ.

— Anh hai ảnh hiểu, ảnh dễ chịu nhìn đâu mà chị lo.

— Thấy hai không nhìn thì càng xấu hổ cho chị hơn nữa.

Cẩm Vân lay làm bối rối, không biết liệu lẽ nào mà khuyên giải chị. Tô-Nga cứ ngồi mà khóc dầm, cho đến chừng thầy dặn mẹ về mới lau nước mắt giả vui cho mẹ với em khỏi nghi. Nàng lại theo căn dặn Cẩm Vân đừng có nói cho Chánh Tâm biết sự gì hết.

Thân phận của Tô-Nga lúc này thiệt là khổ. Nàng bối rối không biết tỏ với ai, cùng thế phải viết thư mà nói thiệt với Trọng-Quý. Trọng-Quý trả lời rằng chàng lấy làm mừng mà có được một sợi dây nó buộc hai cái tình của chàng với nàng, tuy xa cách nhau, mà không thể quên nhau được. Chàng lại nói rằng chàng trông đợi Tòa lên án cho để rồi, thì chàng đi cưới nàng liền.

Cách ít ngày có trát Tòa đòi Tố-Nga hầu. Tố-Nga mang cái bụng chửa đến Tòa, gặp mặt Phùng-Xuân thì nàng hổ thẹn vô cùng. Quan Tòa hỏi Tố-Nga vì cơ nào mà xin để chồng, thì nàng nói rằng chồng cơ bạc đi thả, nàng hết thương chồng rồi nên không thể nào ở với

chồng được nữa. Quan Tòa hỏi Phùng-Xuân còn thương vợ hay không. Chẳng rõ bụng Phùng-Xuân thương hay là không thương, nhưng mà lúc chàng nghe vợ xin để thì chàng lo sợ lắm. Chàng tính sẽ năn nỉ với vợ mà xin rút đơn. Chờng vào Tòa chàng thấy bụng vợ thè lè, thì chàng đã không giận mà lại có sắc mừng, chàng không thềm năn nỉ, mà lại nói rằng : « Tao đổ mầy làm sao mà để tao cho được. Hồi trước thì tao còn lo, chớ bây giờ tao có lo nữa đâu. » Chờng quan Tòa hỏi tới chàng thì chàng bảm rằng chàng còn thương vợ lắm, vì vợ chàng giận lây nên xin để, chớ chàng chắc nó cũng còn thương chàng, bởi vì nếu không thương sao lại có thai nghén ba bốn tháng.

Tổ-Nga nghe lời của chồng khai như vậy thì mồ hôi nhèu giọt, nghẹn họng nghẹn hấu, không đối đáp được một tiếng nào hết. Quan Tòa hỏi sơ, khuyên giải an-ủi hai đàn rồi đuổi về.

Tòa đòi hỏi ba bốn lần, mà lần nào vợ chồng cũng đều khai y như vậy hoài. Lần chót Tòa đòi đặng phân xử. Chánh-Tâm đi theo chị đặng coi Tòa xử lẽ nào. Quan Tòa đọc án nói rằng các cứ của Tổ-Nga trách chồng không có cứ nào trúng trong luật để bỏ, bởi vậy Tòa nhứt định bắt đơn Tổ-Nga.

Tổ-Nga bước ra cửa Tòa, nàng lổn tẩn mày mặt muốn xỉu, nên níu cánh tay của Chánh-Tâm vịn mà đi. Phùng-Xuân bươn bả đi theo và nói rằng : « Tôi nói hay hôn, hữ ? Tôi nói mình làm sao mà xin để được. Mà mình bứt tôi chi vậy mình ? Bây giờ mình thấy thấy tôi suy rồi mình phụ bạc tôi chớ. Đạo vợ chồng đừng có ở như vậy không tốt. Nay mai gì đây cỡ con, tính phần rẽ với nhau làm chi. Bữa nào mình đẻ thì biểu thằng ba nó đánh dây thép cho tôi hay đặng tôi lên nghe hôn. » Tổ-Nga không nói chi hết, cúi mặt chầu mày, kéo Chánh-Tâm đi riết ra lộ mà lên xe.

Tổ-Nga về nhà thuật việc Tòa bắt đơn lại cho mẹ nghe, nàng và nói và khóc rấn-rút. Nàng buồn tủi là vì việc khác nữa, chớ không phải nội việc để chồng không

được đó mà thôi, nhưng mà bà Tổng với Chánh-Tâm không rõ tâm sự của nàng, nên cứ phiên trách mắng nhiếc Phùng-Xuân hoài, tưởng làm như vậy là giải bớt chút đình môi sầu của nàng được.

Cách vài ngày Phùng-Xuân gửi lên một phong thư mà nói với Tô-Nga rằng đứa nhỏ ở trong bụng nàng đó giá đáng năm bảy chục ngàn đồng bạc. Chàng lại khuyên nàng chừng nàng đẻ nó ra nàng chẳng nên giận chàng mà khai sanh sai phép, bởi vì nó là con của chàng nếu nàng khai đối thì chàng sẽ kiện, mà lẽ chàng kiện thì nàng phải bị luật hình. Tô-Nga buồn rầu mà nói ra không được, bởi vậy nàng cùn-trí cứ nằm khóc hoài, đành nhắm mắt đưa chơn, phú cho đất trời định thế nào tùy ý.

Qua đèn đầu tháng 11, Cẩm-Vân sanh được một đứa con trai hồi sớm mới thì kế chiều Tố-Nga cũng sanh được một đứa con trai nữa. Bà Tổng với Chánh-Tâm thấy đều mừng rỡ. Cẩm-Vân cũng đặc ý nên ngó chông ôm con mà cười hoài. Duy có một mình Tố-Nga nằm dàu dàu, lúc nào không có ai thì nàng day mặt vô vách mà khóc, mà hề khóc một hồi rồi nàng lại ôm con mà hun.

Chánh-Tâm sửa soạn đi khai sanh cho con với cháu một lược. Chàng hỏi chị vậy chớ muốn đặt tên cho cháu là tên gì. Tô-Nga cháu may ứa lụy mà đáp rằng : « Ôi ! Thứ đồ báo hại, em muốn khai sao đó thì em khai, chị không biết. »

Chánh-Tâm nghĩ chàng gốc Annam, vợ chàng gốc khách-trú, bởi vậy chàng đặt tên con chàng là *Lý-chánh-Hội*. Còn con của Tố-Nga vì cha nó là Lê-phùng-Xuân, nên chàng đặt tên cho nó là *Lê-phùng-Sanh*, trong khai sanh chàng cũng khai Phùng-Xuân là cha đứa nhỏ.

Vợ chồng Chánh-Tâm có được một đứa con trai thì tưng-tiu như vàng như ngọc. Chánh-Tâm cứ xâu-bắn ở trong phòng với vợ con hoài, con ngủ thì chàng không cho ai nói lén, con khóc thì chàng chạy rộn ràng. Mà vợ chồng mừng con bao nhiêu, thì càng gian giàu triệu mên nhau bấy nhiêu. Tuy từ ngày Chánh-Tâm cưới Cẩm-Vân cho đến ngày nay thì vợ chồng vui vẻ thơ thới

trong lòng luôn song bảy giờ sự vui vẻ ấy nhờ có Chánh-Hội mà nó gây thêm cái cảm tình, bởi vậy đối với nhau càng mặn nồng, càng khăng khít.

Tới mùa gặt lúa cực chẳng đã Chánh-Tâm phải lia vợ con mà đi Láng-Thé, song lúc ra đi chàng căn dặn mẹ với vợ ở nhà phải ráng mà săn sóc Chánh-Hội.

Chẳng hiểu Chánh-Tâm đi gặt lúa chuyến này bị chúng bạn, hay là bị tá-điền khinh khi chàng học dở thi rớt thê nào, mà chừng trở về nhà chàng đi ra châu mày, đi vô xụ mặt, quyết xin với mẹ cho đi Tây mà học ít năm, chàng cứ nói rằng: « Tôi đi Tây lấy cho được bằng-cấp Tú-Tài Cũ-nhơn về đây, cho quân đó nó biết mặt tôi, để nó khi dễ tôi quá. »

Bà Tổng cứng con, nên bà dục-dặc không chịu cho đi. Chánh-Tâm cứ theo nói hoài, chàng nói riết rồi bà cũng muốn cho con được họ kêu « ông tú » « ông cử », nên bà xiu lòng, mới chịu cho chàng đi.

Hành-lý sắm xong rồi, gần tới ngày xuống tàu, Chánh-Tâm bận bịu, cứ bông-ấm hun-hít con hoài. Cầm-Vân tuy không cản chông, song chông đi nằng không vui. Chánh-Tâm thấy vợ như vậy chàng mới nói rằng: « Em đừng có buồn; để qua đi học ít năm rồi qua về, không có sao đâu mà em sợ. »

Cầm-Vân ứa nước mắt đáp rằng:

— Không biết tại sao mà từ ngày anh tính đi Tây đến nay, trong lòng em lo lắm.

— Lo giống gì?

— Em lo cho phận em.

— Em ở nhà có má với chị hai đó chi? Có sao đâu mà lo.

— Anh không rõ, để em nói cho anh nghe. Hồi anh đi nói mà cưới em đó, trước khi em ưng thì em có vô chùa Bà mà xin một lá xăm. Trong xăm nói tuổi em ngày sau cực khổ lắm, phải bị chông bỏ. Nay anh đi xa, em sợ ...

— Ôi! xăm, bói là việc tầm bậy! Em tin làm chi. Vợ chồng ở với nhau gần 2 năm rồi, em còn nghi bụng qua hay sao? Em đừng có buồn. Để qua đi học ít năm, kẻo quân khốn nạn nó khi dễ qua quá.

Chánh-Tâm từ giã mẹ, chị và vợ con rồi xuống tàu đi Tây mà học.

10. — Mạng bạc dành cam.

Lý-chánh-Tâm tánh tình nóng nảy, vì tiếng thiên hạ khinh khi, mà chàng phải bỏ nhà tốt xa mẹ già, phân rẽ con nhỏ vợ hiền đi Tây mà học. Chàng qua bên Tây rồi, thì chàng cần cố, không thềm chơi bời chi hết, cứ lo học ngày, học đêm, quyết chí học cho thành danh, đặng ngày sau trở về quê xưa, họ hết khi dể nữa. Chàng học mãng 3 năm thi đậu lãnh được bằng cấp Tú-Tài lần thứ nhứt. Bà Tổng hay tin bà lấy làm mừng, nên đánh dây thép khuyên chàng về. Chàng không chịu về, ráng ở học thêm một năm nữa, thi đậu Tú-Tài lần thứ nhì. Chàng bèn đánh dây thép xin mẹ 10 ngàn quan đặng đi du-lịch caoi một tháng cho biết xứ người rồi sẽ về. Bà Tổng mừng con được thành danh, nên bà gởi tiền cho liền.

Trong khoản 4 năm Chánh-Tâm ở bên Tây thì mẹ ở nhà mạnh khỏe, vợ con cũng bình an. Cầm-Vân tuy thương nhớ chồng, song nàng nhờ có chút con, ngày đêm mắc lo săn sóc nó nên nàng khuấy lãng, không buồn chi cho lắm. Chánh-Hội lần lần rồi biết đi, biết nói, tối ngày lằm đả n chạy cùng trong nhà, kêu má vang rân, đập đồ rón rồn.

Ở nhà việc nào cũng yên ổn, duy có việc của Tố-Nga thì lộn xộn lắm mà thôi. Từ ngày nàng sanh Phùng-Sanh ra rồi, thì Phùng-Xuân lâu la tới hoài, Mà một là vì chàng đặng kiện, hai là vì chàng biết Phùng-Sanh không phải con của chàng, bởi vậy từ khi Chánh-Tâm đi rồi, thì chàng càng tới lui thường lắm, lại hề tới thì chàng đi đứng mạnh mẽ nói chuyện cứng cỏi, chớ không phải lỏn-lển òn-ỷ như khi trước nữa. Tố-Nga lơ-lãng-hồ-thộn, nên lảnh mặt không chịu nói chuyện với chàng. Mà chàng không giận vợ, không ghét con, lần nào tới nhà thì cũng xông pha như thường, nhiều khi chàng lại bóng Phùng-Sanh mà giận nữa,

Tò Nga thấy cử chỉ của chồng như vậy thì nàng lấy làm khó chịu không biết chừng nào. Thà là Phùng-Xuân bắt tội nàng, là gái có chồng mà lấy trai, nàng nhiều chưởi-bới cho đến nước rồi bỏ nàng đi thì nàng bị xấu hổ một lần rồi thôi, khỏi thẹn mặt cự; lòng nàng nữa; chớ vợ thật tiết mà chàng già đò không biết, con tập tàn mà chàng làm bộ không hay, cứ lán la đeo đuổi hoài, nàng đau đớn hổ thẹn thắm trong lòng luôn luôn thì vui vẻ sao cho được.

Đêm nào cũng như đêm nầy, Tò Nga nằm một bên con, nước mắt tuôn đám-dề. Nàng không biết liệu thế nào mà gỡ mối sầu cho được. Nàng muốn phiền trách, mà biết phiền trách ai bây giờ? Đã biết Phùng-Xuân ở với mình có nhiều việc không phải lăm song nếu chồng ở không phải thì mình nói ra mình bạch cho chồng biết rồi dứt mối cang thương đi, chớ sao ấp úng đê trong lòng, chồng còn sờ-sờ đó lại đi lấy trai cho đến nỗi có thai có nglén. Đã biết tại Trọng-Quý nói với mình nhiều tiếng hữu tình hữu nghĩa, làm cho mình gìn vàng giữ ngọc không được, lên mới gây lỗi thắm ngày nay, song phận dờn-bà con gái phải lấy trinh tiết làm đầu, sao lại dễ tiện giá ô danh rồi bây giờ lại trở mà oán trách. Mình đừng có trách ai hết, mình phải trách mình mà thôi. Tại mình không có trí, lúc ở với chồng không biết làm cho chồng yêu, đặng khuyên giải dịu-dặc chồng vào đường phải. Tại mình không có hạnh, đối với đàn ông con trai mình không giữ kén khạo, nên Trọng-Quý mới dám gâm-ghé. Tại mình nóng-nảy, giận lấy chồng rồi làm bướng, không xem trước ngó sau. Tại mình lẳng-lơ vừa thấy trai thì muốn liến, không suy đi xét lại.

Tò-Nga tự nhận lỗi rồi thì nàng lững-đứng lơ-dờ, như kẻ không hồn như người thất chí. Cái thân hủ bại nầy kẻ chi là tốt xấu, còn dám biết đâu là hư nên; mình tốt chi đây mà được phép chê người ta, dầu ai có hư chớ mây đi nữa cũng không hư như mình vậy. Thôi, cái kiếp khổ nạn nầy, trời khiến thế nào thì phải xui theo thế ấy, đê coi đến bao giờ mới trả sạch nợ hồng nhan! Vì Tò-Nga nghĩ như vậy, nên nàng không tưởng tới Trọng-Quý nữa,

mà Phùng-Xuân đến nhà nàng cũng bớt thẹn thua e lệ.

Đền năm Chánh-Tâm ở bên Tây đậu được Tú-Tài lần thứ nhứt thì Phùng-Xuân ở bên này làm việc chi quấy đó không biết, mà bị quan trên cách chức thông ngôn Phùng-Xuân không có chỗ nương dựa, mà cũng không có thể làm ăn, chàng bèn chớ một rương áo quần về ở đại với mẹ vợ.

Tuy bà tổng Hiền không ưa rề, nhưng vì Tố-Nga kiện đã thất rồi mà nàng lại có con lòng dònng đó nữa, bởi vậy bà không nỡ, mà thiệt bà cũng không dám xua đuổi Phùng-Xuân, bà đánh liều để cho chàng ở tự-do, miễn là chàng không làm nhọc lòng cho con bà thì bà không rầy rà chi hết.

Phùng-Xuân ở đó cứ theo môn trốn với vợ, cứ theo giỡn hớt với con hoai. Cách năm bảy tháng chàng thổ thê nói với vợ rằng nhà nước đã làm đường từ Saigon thông hách xuống mấy tỉnh dưới là Vinhlong, Sadec, Cantho, Travinh nếu có vòu sấm xe hơi cam-nhông mà đưa hành khách thì ắt có lợi lớn. Chàng xuôi vợ xin bà Tổng vài chục ngàn đồng bạc đặng chàng ra làm việc ấy, chừng nào chàng làm ăn khá thì chàng sẽ trả vốn lại.

Tố-Nga tuy biết chồng lập kê mà giựt của song từ khi nàng có vít rồi, thì mỗi việc nàng đều xuôi xị, không cãi cọ, không tranh hơn thua với ai hết, bởi vậy nàng nghe chồng xuôi xin tiên, nàng muồn cho xong việc, nên nàng gác đầu hứa rằng để thủng thảng rồi nàng sẽ nói với mẹ. Trong vài ba bữa thì Phùng-Xuân nhắc một lần, mà lần nào chàng nhắc, thì cũng ừ ừ, song nàng không dám hở môi với mẹ về việc ấy.

Một bữa nọ, Phùng-Xuân làm giận, hăm vợ rằng nếu nàng không chịu nói, thì chàng sẽ nói ngay với bà Tổng, coi bà chịu cho hay không đặng chàng có tính việc khác, Tố-Nga khóc mà nói dôi với chồng rằng nàng đã có nói với mẹ rồi, song mẹ nhứt định không chịu ra tiền. Phùng-Xuân nghe vợ nói như vậy thì sắc mặt dầm dầm, rồi trọn mấy ngày chàng không nói không cười, bữa nào chàng cũng đi tối ngày, coi bộ như chàng lo tính việc gì quan hệ lắm vậy.

Ngày Chánh-Tâm ở bên Tây đánh dây thép nói rằng chàng đã đậu Tú-Tài kỳ nhì rồi và chàng ở đi du-lịch chơi chừng một tháng rồi chàng sẽ về, thì cả nhà thấy đều vui mừng. Tô Nga là người hết biết vui, mà bữa ấy nàng cũng vui. Tối lại Phùng-Đuân mới nói với vợ rằng chàng xin làm việc nhà Bạng đã được rồi, song ông chủ buột chàng phải ra Backy mà giúp việc cho ngành ở Hà-nội. Chàng khuyên nàng phải sửa soạn hành lý đặng đi với chàng.

Tô-Nga nghe nói chừng hững, nhướng mắt nhìn chồng rồi đáp rằng :

— Thầy có đi thì đi một mình, chớ tôi theo sao được.

— Sao lại theo không được ? Ai cản mình hay sao ?

— Má già yếu quá, tôi đi xa rồi làm sao....

— Hừ ! Khéo lo dữ hôn !

— Tôi khuyên thầy đừng có đi, Như thầy muốn làm việc thì xin làm ở đây cũng được, cần gì phải đi xa.

— Muốn ta ở lại thì phải đưa 2 muôn đồng bạc đây. Chớ muốn ta mà không chịu lợi tiền bạc thì ta ở sao được.

Tô-Nga ngồi rung-rung nước mắt. Nàng suy nghĩ một hồi lâu rồi nói rằng : « Tiền bạc của má, chớ phải của tôi hay sao, mà thầy trách tôi. »

Phùng-Xuân trợn mắt đáp rằng :

— Của ai cũng vậy chớ ! Muốn ở đây bình yên, thì đưa bạc ra đặng ta lập hãng đưa xe hơi. Còn như có tiền thôi thì đi. Ở đây mà làm gì ? Mình không chịu đi cũng không được. Vợ chồng có hôn thơ hôn thú có con có cái, mình không đi ta thưa với quan Biện-Lý rồi ta kéo cô chớ.

— Tôi đi tôi bỏ má sao đành !

— Hừ ! Tưởng đâu má thương yêu gì hay sao nên bịn-riịn. Phải thương thì giúp vốn cho ta làm ăn.

— Khó lắm ! Tôi đi không được đâu.

— Khó cái gì ? Sao mà khó ? Này ta nói cho mà biết đừng có tưởng ta dại. Thằng này không phải là đồ ngu đâu. Mình muốn ở lại một mình đặng kiếm thêm ít đũa con nữa phải hôn ? Thằng này dễ lắm mà ! để con cứ

khai Lê-Phùng-Xuân là cha, có hại chi đâu mà sợ, nên không dám để. Minh thiệt là đồ khốn nạn!

Tổ Nga lấy làm hổ thẹn, nên ngồi gục mặt mà khóc, không dám ngó chồng. Phùng-Xuân chấp tay sau đít, đi qua đi lại, rồi cù quắn nói hăng rằng: « Như mình muốn bình yên, thì đưa 2 muôn đồng bạc đây. Nếu không chịu đưa thì phải đi Bắc-Kỳ với tôi. Tôi làm ơn nói trước cho mình biết, hễ mình dùng-dặng không chịu theo tôi, thì tôi vào đơn nơi quan Biện-Lý mà xin phép bắt mình. Tôi lại nói cái thói lẳng chạ của mình cho má biết, rồi tôi cũng mượn nhật-báo phanh phui việc con ông Tổng có chồng, thằng chồng còn sờ-sờ đó, mà dám lấy trai, để ra được một đứa con rồi khai tên họ của chồng là cha đứa nhỏ tập-tàn, ấy tôi làm như vậy dặng nêu gương tốt cho Lục-châu họ biết mà bắt chước ..... Hừ! thứ đồ hư! Tốt dữ! Tháo trúc lộn chồng, tưởng về ở với mẹ làm sự chi, té ra về dặng lấy trai! »

Tổ-Nga nhục-nhã quá nàng chịu không được, nên cặp mắt ước dầm, đưa tay mà khoát và nói rằng: « Tôi lạy thầy, xin thầy đừng có nói nhiều lời. Thầy muốn đi đâu, tôi cũng đi hết thầy. »

Phùng-Xuân châu mày và gác đầu mà nói rằng: « Không đi sao được. Sửa soạn cho sẵn đi, trong ba tuần nữa, hễ ngoài Hà-nội trả lời thì tôi đi liền đả, nói trước cho má biết. »

Thân phận của nàng Tô-Nga đến lúc này thiệt là khó. mẹ đã già mà lại bệnh hoạn, nếu đi theo chồng thì bỏ mẹ sao đành. Mà không theo thì không được, vì chồng này, là chồng vô lương-tâm, hễ không theo nó thì ắt nó có khai cái hư của mình ra, rồi phận mình mang như-nhuốc đả đành, thậm cho mẹ mình vô can mà cũng bị lây tiếng xấu, chắc là mẹ mình buồn rầu phải chết gấp. Còn một nỗi thằng em mình ở bên Tây gần về đây nữa: nếu để đó hễ nó hay được, thì còn mặt mũi nào mà dám ngó nó. Bây giờ mình muốn vẹn toàn, thì phải thí 2 muôn đồng bạc mới êm, mà đặng có mà thí? Khó thiệt! Khó lắm!

Có lẽ trong lúc này nếu Tô-Nga viết thư mà tỏ thiệt với Trọng-Quý thì không biết chừng Trọng-Quý ra 2 muôn đồng bạc mà gở rỗi cho nàng. Lại nếu nàng buộc Phùng-Xuân phải xuôi thuận mà phá hôn thú rồi nàng sẽ cho 2 muôn đồng bạc, thì có lẽ Phùng-Xuân cũng chịu. Ngặt vì đương hồi bồi rỗi nàng không nhớ tới mấy kê ấy, nàng cứ nản khóc thảm hoải, thậm chí Cẩm-Vân là em dâu nàng tin cậy lắm, mà nàng cũng không mượn tính giùm.

Một đêm nọ, lối 3 giờ khuya, Tô-Nga thức dậy bước ra ngoài, thấy mẹ đương ngồi trên ván mà ăn trầu. Nàng xấn bản một bên rồi và khóc và nói với mẹ rằng Phùng-Xuân xuôi nàng xin 2 muôn đồng bạc đặng lập hãng xe hơi đưa hành khách; nàng không chịu xin, bây giờ chàng buộc nàng phải đi theo chàng ra Bắckỳ mà làm việc.

Bà Tống nghe nói như vậy thì bà nổi giận, nên trợn mắt đáp rằng: « Tiền đâu mà cho thứ quân đó! Một đồng sũ cũng không được, lựa là tới 2 muôn! Hừ, khéo dèo bòng hôn! Xưa rày nó thấy tao lặng thinh để cho nó ở đó, nó tưởng đâu tao thương nó lắm đa há? Thấy kệ nó! Nó muốn đi đâu nó đi, mầy theo nó làm chi. »

Tô-Nga tỏ thiệt với mẹ không được, thì nàng ám-ức trong lòng, nên ngồi khóc tâm tức tẩm tẩm. Cách một hồi lâu nàng mới thổ thê nói rằng:

— Nếu má không chịu cho tiền thì nó đi. Mà hễ nó đi thì con phải đi theo, chớ con ở lại không được.

— Sao vậy? Sao mà ở lại không được?

— Theo luật, hễ chồng ở đâu thì vợ phải theo ở đó. Con xin phá hôn thú không được nếu con cứ ngạnh không chịu theo chồng, thì nó thưa với quan Biện-Lý bắt con, thế thì con không theo nó sao được.

— Luật gì mà kỳ cục vậy?

— Tại luật như vậy, biết làm sao bây giờ.

E! đừng có nói nhiều chuyện. Tao không cho mầy đi đâu hết. Nó muốn đi thì nó đi, thấy kệ nó.

— Không được đâu má. Nếu má ngăn cản nó làm rầy rã ra đây càng thêm xấu hổ.

— Xấu hổ nội gì ? Sao mà xấu hổ ?

Tổ-Nga nói không được nữa, nên cứ ngồi mà khóc. Bà Tổng thấy vậy bà mới nói rằng : « Mấy có thương nó lắm, thôi thì mấy đi đâu mầy đi đi. Tao không biết đèn mấy nữa. » Bà nói dứt lời rồi đứng dậy đi vô phòng mà nằm. Tổ-Nga cứ ngồi đó mà khóc, không biết liệu lẽ nào cho khỏi mang tiếng như, mà cũng khỏi bị mẹ giận.

Qua ngày sau Tổ-Nga theo năn-ni xin mẹ đừng có buồn, nàng nói dối rằng để cho nàng theo chồng ra Hà-nội một vài tháng đặng nàng lập thẻ xin đi xong rồi thì nàng trở về liền, chớ bây giờ nàng không có phép nào mà chống cự được. Tổ-Nga nói riết thì bà hết giận song bà buồn bực lắm.

Cách vài ngày bà Tổng sửa soạn đồ mà đi Láng-Thé. Tổ-Nga với Cầm-Vân xin mẹ đừng có đi hai nàng theo nói rằng Chánh-Tâm có lẽ đã xuống tàu rồi, mà Tổ-Nga có lẽ cũng sẽ đi Hà-nội, vậy thì mẹ nên ở lại Saigon đặng rước Chánh-Tâm và đưa Tổ-Nga luôn thẻ. Bà Tổng lắc đầu nói rằng : « Tao ở không được. Để cho con Tô-Nga nó đi cho yên. Tao ở đây tao nổi giận chắc là phải sanh giặc. Như thằng Chánh-Tâm nó có về tới, thì nó chạy về dưới nó thăm tao cũng được. »

Bà Tổng dắt con Nền đi về Láng-Thé. Bà đi bữa trước qua bữa sau Phùng-Xuân cho Tô-Nga hay rằng có giấy của ông chủ hãng ngoài Hà-nội gởi vô chịu cho chàng ăn lương mỗi tháng 80 đồng và dạy chàng trong 15 ngày nữa phải xuống tàu mà đi. Chàng thấy bà Tổng giận đã bỏ đi về Láng-Thé rồi, thì chàng biết không thẻ nào khảo tiền nữa được, bởi vậy chàng làm ngật cứ theo thói thúc Tổ-Nga sửa soạn mà đi với chàng.

Tổ-Nga không còn thương yêu, không có tình nghĩa gì với chồng nữa. Nhưng vì nàng giận lây một chút mà làm lở một cái quấy rất lởa rồi, mấy năm nay nàng ăn-năn đêm ngày, mà cũng không nguôi ngoai được, bởi vậy bây giờ nàng nghe chồng biểu đi thì nàng riu-riu vưng lời, một là nàng sợ nếu chống cự chi cho khỏi Phùng-Xuân phan-phui việc xấu của nàng, hai là nàng

quyết đày đọa tẩm thân đặng chuộc cái quấy của nàng làm ngày nọ, mà bây giờ dấu tích hảy còn sờ sờ trước mắt hoài đó.

Tuy đi thì nàng chịu đi, song tối lại nàng nằm xét thân phận, thì nước mắt tuôn dầm dề. Mạng số gì mà bạc bẽo đến thế này ! Minh có sắc, có hạnh, lại sanh trong nhà có tiền, mà sao trời đất lại khiến cho mình gặp một người chồng vô tình bất nghĩa như thế ! Tại chồng mà mình chẳng biết chi là vui sướng, mà cũng tại chồng nên mình mới xủ tiết ô danh. Cái thân vô phước này mình đem đày đọa, cái danh thất trinh này mình đem vùi lấp thì đã đành, thậm thay cho chút mẹ già, mình ra đi rồi, khi ương-yếu biết cậy nhờ ai rót chén trà, hâm siêu thuốc. Đã biết em ruột mình nay mai đây nó sẽ về tới, nhưng mà đàn ông con trai thường hay bơ thờ, có thể nào mà nó biết săn-sóc mẹ cho bằng mình. Đã biết em dâu mình là gái hiền đức, coi ý tứ thì nó biết cung kính mẹ chồng, nhưng mà phận nàng dâu, dầu có hiền hiều cho mấy đi nữa, cũng không bằng con gái được.

Tổ-Nga xét tới đó thì nàng đứt ruột nát gan, nhưng vì sự bất đắc dĩ nàng không thể không đi được, nên nàng tính để đến ngày gán xuống tàu, nàng sẽ tỏ tâm sự của nàng cho Cãm-Vân biết rồi cậy em dâu ở nhà thay thế nuôi dưỡng săn-sóc mẹ giùm cho nàng.

Nàng lo chó phận mẹ rồi, nàng lại buồn cho nỗi con. Tuy Phùng-Sanh là cái dâu tích ô danh xủ tiết của nàng, tuy Phùng-Sanh giống hịch Trọng-Quý, nên nó làm cho nàng quên phứt Trọng-Quý mà khó nỗi quên được, tuy tại nó mà bây giờ nàng phải khổ thân thất chí như vậy, song nó là con của nàng banh da xẻ thịt mà đẻ ra đó, nên nàng coi như vàng như ngọc. Hôm nay nàng đi theo chồng, mà con thế ấy, còn chồng như vậy, biết liệu làm sao ? Nàng suy nghĩ hết sức, rồi nàng nói thầm trong trí rằng Phùng-Sanh là con của mình, hễ mình đi đâu thì nó theo đó, ai thương ai ghét mặc ai, miếng là mình bảo bọc cho nó thì đủ rồi, chừng nào mình chết rồi thì họ mới có thể hèn hà thân nó được.

Tuy Tô-Nga nghĩ như vậy, song nàng cũng không an

lòng. Đả biết Phùng-Sanh là con của nàng đẻ, nhưng mà nó cũng là con của Trọng-Quý. Bấy nay nàng ở đây chẳng nói làm chi, bây giờ nàng đem nó đi xa, có lẽ nên cho Trọng-Quý hay mới phải. Mà cho hay rồi có ích gì ? Đả mấy năm rồi nàng dứt tình Trọng-Quý, không có thơ từ tin tức chi hết. Lỡ lòng đả dập, còn kêu ngọn nứa làm chi ?

Tổ-Nga dự-dự cho đến vài bữa, rồi chẳng hiểu nàng nghĩ thế nào, mà nàng lên viết một bức thơ gửi tuốt xuống Cantho cho Trọng-Quý. Cũng chẳng hiểu trong thơ nàng nói với Trọng-Quý những chuyện gì, mà cách bốn năm ngày sau, nhâm buổi sớm mai, Phùng Xuân mặc đi chợ mua đồ, còn Cẩm-Vân thì mặc sẵn sớ con trên lầu, Tổ-Nga nằm một mình dàu-dàu trên bộ ván, thỉnh-thình có người bước vô cửa phát thơ. Tổ-Nga lồm-cồm ngồi dậy lấy thơ, vừa xem ngoài bao thì biến sắc, rồi thủng-thẳng xé bao ra mà đọc.

Dấu không nói ra, ai cũng biết thơ ấy là thơ của Trọng-Quý. Mà chưa hiểu trong thơ nói những chuyện gì, thì đã thấy Tô-Nga chắt lưỡi lắc đầu, tay cầm bức thơ xam-xam đi lên lầu, trên mặt hai hàng nước mắt nhiều giọt.

Cẩm-Vân, ở trong phòng, ngồi tại cái ghê để dựa-cửa sổ, một tay thì ôm con trong lòng, còn một tay thì cầm lược nhỏ mà chải tóc cho nó. Chánh-Hội đã được 5 tuổi rồi, đi giới quá h, mà nói cũng đủ hết. Nó cầm tấm hình của chị mà coi, rồi ngước mặt lên hỏi mẹ nó rằng : « Má nói ba về, mà sao lâu tới quá vậy má ? »

Cẩm-Vân chưa kịp trả lời, thì Tô-Nga ở ngoài xô cửa phòng bước vô, cầm cái khăn mu-soa chặn cặp mắt lia lia, mà nước mắt cứ tuôn ra hoai. Cẩm-Vân bỗng con đứng dậy, mắt ngó chị trân-trân và hỏi rằng , « Chị hẳn lòng đi theo anh hai, em nghĩ cũng phải lắm, mà sao chị còn buồn rầu dữ vậy ? »

Tô-Nga ngồi xề trên giường và lắc đầu đáp rằng : « Chị phải chết mới xong. . . . Cái thân chị không thể sống được nữa. »

Cẩm-Vân nghe nói như vậy thì châu mày, rồi bỗng con bước ra đứng trên đầu thang lầu kêu con Lại mà biểu bỗng Chánh-Hội xuống dưới chơi. Chừng nàng trở vô phòng, nàng thấy Tô-Nga ngồi trên giường mà khóc

rất n-rút, thì nàng khép khít cửa lại rồi ngồi một bên chị mà hỏi rằng :

— Chị còn việc chi làm cho chị sầu não nữa hay sao ?

— Đây nè, em coi đó thì biết.

Tổ-Nga nói dứt lời liền trao phong thơ nàng mới được hồi nầy đó cho Cẩm-Vân. Cẩm-Vân mở thơ mà coi thì thơ nói như vậy :

Chère cô hai,

Đã mấy năm nay rồi tôi mới được đọc thơ của cô, mà tôi đọc thơ rồi thì tôi phiền cô lung lắm.

Cô hai ôi, vì có lời cô dặn nên tôi phải vưng, tôi không dám cho cô thấy mặt tôi nữa, nhưng mà tôi vẫn đã có nói với cô rằng tôi sẵn đứng một bên mà bảo hộ cho cô luôn luôn, hề ngày nào cô có việc chi nguy hiểm thì tôi sẽ ra tay mà vưng đỡ.

Mấy năm nay cô vì tôi mà ngậm đắng trêu cay, cô vì tôi mà nào lòng thẹn mặt, tại cứ nào mà cô không chịu thông tin cho tôi hay cho sớm sớm, đừng tôi lập thề mà cứ cô liền, cô cứ để óm sâu ấp thắm một mình hoài như vậy ?

Tuy cô không nói rõ ra, song tôi đã biết chắc là tại cô sợ tiếng đời cười chê, nên bấy lâu nay cô co tay mà chịu thua chồng, rồi bây giờ cô lại quyết liều thân mà theo chồng nữa.

Tôi xin phép cô cho tôi nói thiệt với cô rằng : cô muốn vui lập thân của cô mà tôi đây là người nặng tình cùng cô, tôi không đành để cho cô làm như vậy đâu. Không, không được. Tôi không chịu cho cô với thằng con của tôi gần người đó nữa. Tôi nhất định cứu vớt cô cho khỏi tay người chồng khờ nạn ấy. Dầu cô không cho tôi cũng làm. Tôi làm đùa, phải quây không eân, ai cười chê mặc họ.

Tôi biết ngày nào tàu chạy Bắc-kỳ rồi. Ngày ấy sẽ có tôi đón tại cầu tàu mà bắt cô ở lại. Tôi thề quyết thà là tôi tán gia bại sản, thà là tôi bán chêt Phùng-Xuân rồi tôi bị đày, chớ tôi không nỡ để cho đứa tiều-nhơn nó đày đọa cái thân của người tôi thương yêu

nữa. Bể nào tôi cũng cứu cô và cứu con tôi. Tôi cứu rồi đâu cô có nghi tới tôi hay là cô không nghi tôi cũng cam chịu. Bần phận tôi phải làm, thì tôi làm. Thôi, từ giờ cô, đợi ít bữa nữa sẽ gặp nhau.

TRỌNG-QUÍ

Ký thơ

Cầm-Vân đọc hết bức thơ rồi thì nàng biên sắc, liền day lại hỏi Tố-Nga rằng :

— Cha chả ! Thầy nói hằng hỏi quá, em sợ thầy làm thiệt. Vậy chị liệu làm sao bây giờ ?

— Qua bây giờ như người không có hồn. Qua không biết tính kế chi hết, thôi để qua chết phứt cho êm.

— Chị tính như vậy sao được.

— Qua vì cái danh dự nên qua phải bỏ mẹ, qua phải liều thân. Bây giờ thầy Trọng-Quý thấy thương qua mà thấy quyết làm cho qua phải mang tiếng một gái mà lấy hai chồng, thì qua còn sống làm chi nữa. Hễ xấu hổ thì qua phải chết. Thôi thà chết trước cho khỏi mang tiếng xấu với đời, chớ để thầy Trọng-Quý làm đổ bể ra rồi thì chết càng thêm nhục.

Cầm-Vân ngồi chống tay trên trán mà suy nghĩ. Tố-Nga khóc tã-tức tã-tữ rồi nói nữa : « Qua xin gửi má với thằng Phùng-Sanh lại cho em nuôi dưỡng giùm. Tâm sự của qua duy có một mình em biết mà thôi. Qua có chết rồi, xin em đừng hở môi cho ai biết mà xấu hổ tông môn của qua.

Cầm-Vân ngược mặt lên mà nói rằng :

— Còn bốn năm bữa nữa tàu mới chạy.

Vậy em khuyên chị cự hẳn với anh hai, đừng chịu theo anh. Anh giỏi anh làm gì thì anh làm phứt đi.

— Nó làm rầy ra đây thì chị mang xấu.

— Bề gì cũng không giấu được. Thà là ở nhà đây anh làm rầy nội nhà mình biết, chớ để ra cầu tàu, thấy Trọng Quý ngăn cản anh làm rầy thiên-hạ hay hết.

— Vì qua sợ tiếng xấu, nên mấy năm nay qua sàu nào đêm ngày ăn ngủ không được. Bây giờ có lẽ nào qua lại bươi cái xấu của qua ra hay sao. Thôi em đừng có tính

kê chi lết. Qua xin em thay thê cho qua mà nuôi dưỡng giùm má và sáu-sóc giùm con cho qua. Tội qua làm thì qua phải chịu. Thân qua nếu sống thêm ngày nào thì khổ thêm ngày nấy chớ không vui sướng gì . . . . .

— Chị đừng có tính quây như vậy, không nên đâu. Chuyện gì mà phải chết. Xin chị cho phép em hỏi chị một điều này : tại sao mà chị chịu theo anh hai ra Bắc-kỳ ? Chị đi chi vậy ?

— Không đi sao cho được ! Vợ chồng có hôn thú, nên không đi thì Ló thừa với Tòa rồi nó bắt, mà nó lại nói bậy nói bạ càng thêm xấu hổ nữa. Mà cái xấu này chẳng phải là xấu một mình qua mà thôi, nó làm rầy rà rồi xâu tới cha mẹ anh em nữa chớ. Có phải là qua muốn đi làm chi đâu em, vì qua sợ xấu tông môn mình nên quá mới liêu thân qua chớ. Cầm-Vân ngồi châu mày ngẫm nghĩ một hồi lâu rồi mới nói rằng : « Chị hai, em tính như vậy, để em thưa cho chị nghe coi có được hay không. Sáng mai chị nói với anh hai rồi chị mượn xe hơi về Trà Vinh mà thăm má. Như dịp ấy chị đi thẳng qua Cantho chị các ngửa lợi hại cho thầy Trọng-Quý nghe dặng tuầy đừng có rầy rà ngăn cản. Thầy là người học giỏi, mà thầy lại kính trọng chị lắm. Em chắc hễ chị nói thì thầy nghe lời. Làm như vậy thì chị đi mới êm· khởi mang tiếng chi hết. »

Tổ-Nga nghe mấy lời khuyên như vậy thì vừa ý, nên nàng gác đầu và đáp rằng :

— Em tính như vậy thì cũng được. Qua đã sẵn lòng muốn đi thăm má lắm. Cha chá ! mà gặp thầy Trọng-Quý khó quá. Qua biết nói giống gì với thầy ? Thôi, em chịu khó đi giùm với qua được hôn ? Qua bây giờ hết hồn hết trí rồi. Em đi với qua dặng chừng giáp mặt thầy, em giúp lời nói tiếp với qua.

— Chị muốn em đi theo, thì em đi với. Minh đem hết hai đứa nhỏ theo, mình về Trà Vinh thăm má trước, rồi mình sẽ đi Cantho.

Hai nàng bàn tính tới đó, bỗng nghe Chánh-Hội với Phùng-Sanh la khóc om-sòm ở từng dưới, nên lật-dật lau nước mắt rồi dắt nhau xuống lầu.

11 . — Rán công giúp chị

Chiều bữa ấy, cơm dọn xong rồi, Tổ-Nga, Cẩm Vân với Phùng-Xuân ngồi lại mà ăn. Tô-Nga ôm-ấp sáu não trong lòng, nên lơ-lơ lửng lửng, cứ ngồi chổng đũa mà ngó, nó ăn không đặng. Cẩm-Vân quyết thi kế, nên hơn dịp ấy nàng mới rủ Tô-Nga mượn xe hơi về Láng-Thé thăm mẹ một bữa rồi sẽ trở lên sửa soạn mà xuống tàu. Tô-Nga chịu đi. Phùng-Xuân thiệt không dè kê sắp đặc, nhưng vì chàng sợ Tô-Nga về Láng-Thé rồi ở trần lại cho trẻ tàu, nên chàng cản trở không chịu cho đi. Tô-Nga biến sắc nói rằng : « Thầy ở với tôi khôn nạng lằm. Thầy bắt tôi phải bỏ mẹ mà theo thầy ; bây giờ tôi về lạy mẹ tôi đặng tôi đi, thầy cũng không cho nữa hay sao ? » Phùng-Xân cười gằn và nói rằng : « Minh muốn đi thì mượn xe hơi mà đi. Tôi cũng đi nữa. Tôi đi theo đặng tôi từ giã má luôn thề. »

Cẩm-Vân thấy kế đã hư rồi, nàng lấy làm bối rối nên ngó Tô-Nga rồi buông đũa đi uống nước. Đêm ấy hai nàng to nhỏ bàn tính với nhau thế nào không biết, mà sáng bữa sau Tô-Nga không chịu đi Láng-Thé, lại biểu Cẩm-Vân mượn xe hơi đi một mình xuống năm nỉ rước giùm mẹ lên Saigon đặng cho mẹ con gặp nhau một đôi bữa rồi nàng có xuống tàu. Phùng-Xuân thấy Tô-Nga không đi, thì chàng làm lơ, không tính tới chuyện đi từ giã mẹ vợ nữa.

Cẩm-Vân biểu thẳng Diệu đi mượn một cái xe hơi đem lại rồi nàng mặc áo xuyên đen, quần lãnh đen, đi giày nhung đen, đầu cũng choàn khăn màu đen, leo lên xe đi một mình để con ở lại nhà, mà cũng không đem vật chi theo hết. Xe chạy ra khỏi Chợ-Lớn rồi nàng mới tính để đi thẳng xuống Cantho mà nói giùm việc của Tô-Nga cho xong chừng trở về sẽ qua Trà-Vinh mà rước mẹ. Nàng kêu sôp-phơ mà dặn đi Cán Thơ, rồi ngồi khoanh tay mà lo tính coi chừng giáp mặt với Trọng-Quý phải nói thề nò cho chàng xiêu lòng đặng cứu danh dự cho chị chồng.

Xe chạy thiệt mau, mà gần 11 giờ mới tới Cán-Thơ. Cẩm-Vân vừa đói bụng, nên biểu sôp-phơ kiếm nhà hàng

mà ghé đặng cho nàng ăn cơm. Xe ghé ngay một tiệm bán cơm tây. Cầm-Vân vô ngồi rồi kêu bồi biếu đem vài trứng gà với một tách sô cô la. Lúc thẳng' bồi bung đồ đem ra, nàng mới hỏi nó rằng :

— Thầy Lữ-Trọng-Quý mấy năm trước thầy buôn bán lúa đó, không biết nhà thầy ở đâu anh há ?

— Cô hỏi ông Bác Vật-Quý phải hôn ?

— Phải.

— Thưa, nhà ông ở trên kia, ở dựa đường đi Bình-Thủy.

— Ở đây lên đó xa hay gần ?

— Gần mà. Xe kéo nó đi chừng một cắt rưỡi bạc.

— Mấy người kéo xe họ biết nhà ông hôn ?

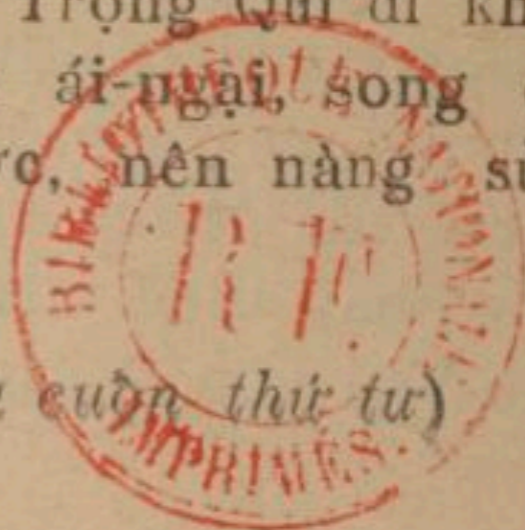
— Thưa, biết hết. Cô muốn đi, để rồi tôi kêu xe kéo cho. Như nó không biết, tôi chỉ chừng cho nó đi.

Lúc ấy có một cái xe kéo đi vờn-vờ ngoài đường. Thẳng bồi ngoắt người kéo xe vô rồi hỏi có biết nhà ông Bác-Vật Quý hay không. Người kéo nói biết. Cầm-Vân bèn biếu ở chờ một lát đặng kéo nàng đi.

Ăn uống xong rồi, Cầm-Vân bước ra dặn sếp-phơ đậu xe hơi tại đó mà chờ nàng rồi nàng lên xe kéo mà đi. Xe chạy lên đường Bình-Thủy, khỏi châu thành chừng ít trăm thước rồi ngừng ngay một cái nhà ngói lớn. Người kéo xe day lại nói rằng : « Thưa cô, nhà ông Bác-vật là nhà này đây. »

Cầm-Vân bước xuống xe đứng dòm vô nhà thì thấy ngói ở kinh dinh, chính giữa một tòa nhà lớn, bên tay mặt một lùm lúa dài mười mấy căn, bên tay trái một dãy nhà xe nhà bếp. Phía sau vườn trồng cây trái thanh mậu, phía trước sân trồng bông hoa ê hề, dọc theo đường lại có rào song sắt, rõ ràng là một cuộc ở của người đại phú. Nàng thấy cửa ngõ thì mở chàng hoạt, mà nhà lớn cửa lại đóng bịt bùng. Nàng nghi Trọng Quý đi khỏi nên trong trí có hơi lo. Nàng lẩy lăm ái-ngại, song đã đến đây rồi, không lẽ còn dự dự được, nên nàng sửa khăn rồi thủng thẳng bước vô.

(Xin coi tiếp qua cuốn thứ tư)

HAY QUA ! NGỒ QUA!

Bữa qua tôi có ghé tiệm Trần-trọng-Cảnh số 192 đường d'Espagne kê Cinéma Moderne Saigon, tôi thấy chung đồ thiết ngộ hết sức: nào là ghế salon cần, tủ cần, đồ đồng đủ kiểu, lư và chân đèn lỗ bộ, chuông, tròng, tàn, lọng, long đình, thỉnh sáo, chiếu trải salon đủ các mẫu, đủ cỡ lớn nhỏ, đủ thứ đèn manchon, và còn nhiều đồ lật vặt ngoài Bắc không kể hết dạng và có hai cặp ngà voi thiết ngộ quá, lớn quá, tôi chưa từng coi thấy bao giờ.

Tôi có dạng tiếp chuyện cùng ông chủ tiệm nói chuyện vui vẻ lắm vậy xin có ít lời giới thiệu lên đây để các ngài ưa dùng đồ nội hóa mua giùm cho đồng bang.

Da Vàng.

Tam quốc diễn nghĩa

Bộ truyện Tàu này từ ngày ra đời được đọc giả hoan nghênh, vì trong các truyện Tàu, không có truyện nào hay hơn, nhưng nhiều ngài coi rồi phiền trách sao không in bộ tiếp theo, bôn-xã muốn chu lòng các ngài nên nay đã in bộ Hậu-tam-quốc chỉ trong ít ngày nữa ra trọn bộ, mong các ngài gởi thư trước cho biết, sẽ lần lượt gởi hầu các ngài, vì muốn cho mau có trọn bộ nên in có 1000 bộ sợ các ngài mua trễ hết chẳng!

Kính cáo:

TÍN-DỨC THƯ XÁ